UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Iveta Vydláková

Sociální služby pro seniory v regionu Prostějov

Olomouc 2016

Vedoucí práce: Mgr. Dagmar Pitnerová, Ph.D.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „*Sociální služby pro seniory v regionu Prostějov*“ vypracovala samostatně a pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce, vždy jsem uvedla všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 23. 6. 2016 Podpis……

PODĚKOVÁNÍ

Za cenné rady, pomoc a trpělivost při konzultacích děkuji Mgr. Dagmar Pitnerové, Ph.D., vedoucí mé bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům za vstřícnost při sběru dat pro zpracování mé bakalářské práce a také bych ráda poděkovala své rodině, která se mnou měla po celou dobu studia trpělivost a byla mi velkou psychickou oporou, které si opravdu vážím.

Obrázek č. 1 - Stáří (http://vtm.e15.cz/jak-trenovat-mysl-ve-stari)

„Stárnout je jako stoupat na vrcholek hory. Čím více stoupáme, tím více sil spotřebujeme, ale o to větší rozhled získáváme.“

Ingmar Bergman

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Iveta VYDLÁKOVÁ
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Dagmar PITNEROVÁ, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Sociální služby pro seniory v regionu Prostějov
Název v angličtině:	Social services for seniors in the region Prostějov
Anotace práce:	Cílem bakalářské práce je zjistit pomocí anketního šetření informovanost veřejnosti o sociálních službách pro seniory v regionu Prostějov. V první části jsou charakterizovány pojmy senior, stárnutí a stáří. Druhá část se zaměřuje na sociální služby pro seniory jejich členění na pobytové, ambulantní a terénní a na legislativu. Třetí část popisuje demografii prostějovského regionu, komunitní plánování a zaměřuje se na popis činnosti jednotlivých služeb v regionu Prostějov. V poslední části jsou výsledky anketního šetření a navrženy možnosti řešení.
Klíčová slova:	Senior, stárnutí, stáří, sociální služby, pobytové služby, terénní a ambulantní služby, Prostějov.
Anotace v angličtině:	The aim of the thesis is to find out through the public inquiry public awareness of social services for seniors in the region of Prostejov. In the first part they are characterized by the terms senior, aging and old age. The second part focuses on social services for the elderly their division into residential, outpatient and outreach and legislation. The third part describes the demographics of the region Prostejov, community planning and focuses on the description of the individual services in the region Prostejov. The last part of the results of inquiry and suggested possible solutions.
Klíčová slova v angličtině:	Senior, aging, age, social services, residential services, outreach and outpatient services, Prostejov
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Anketa Příloha č. 2 – Vyhodnocení položek ankety, které nebyly použity při vyhodnocení výzkumných otázek Příloha č. 3 – Přehled registrovaných sociálních služeb pro seniory v regionu Prostějov k. 1. 6. 2016
Rozsah práce:	50 stran + 11 stran příloh
Jazyk práce:	čeština

OBSAH

ÚVOD 7

1 STÁRNUTÍ, STÁŘÍ, SENIOR 8

1.1 Stárnutí 8

1.2 Stáří 9

1.3 Senior 12

2 SOCIÁLNÍ SLUŽBY PRO SENIORY 14

2.1 Legislativa 14

2.2 Terénní služby 18

2.3 Ambulantní služby 19

2.4 Pobytové služby 20

3 SOCIÁLNÍ SLUŽBY PRO SENIORY V REGIONU PROSTĚJOV 23

3.1 Demografie regionu Prostějov 23

3.2 Komunitní plánování 24

3.3 Charakteristika vybraných sociálních služeb pro seniory v regionu Prostějov 27

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ 34

4.1 Vymezení cílů, metodologie, organizace a cílová skupina 35

4.2 Výsledky výzkumného šetření 36

4.3 Závěry výzkumného šetření 40

ZÁVĚR 42

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK 44

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ 45

SEZNAM ODBORNÝCH ZDROJŮ 46

SEZNAM PŘÍLOH 50

ÚVOD

Stárnutí je nedílnou součástí života každého jedince, společnost sice bere tenhle fakt na vědomí, ale dokud se nedotkne každého z nás jednotlivě, tak nad tím nepřemýšlíme. Demografické údaje mluví jasně, stárnutí se stává fenoménem naší doby, a dopady zasahují do všech sfér veřejného života. Populace stárne nejen v naší zemi, ale dá se tvrdit, že se jedná o jev, který se vyskytuje v celé Evropě.

Seniorům by mělo být zajištěno důstojné a spokojené stáří, neboť se jedná o zranitelné jedince, jež si prošli rozmanitými cestami života a proto by respekt a úcta k nim měla být nedílnou součástí každé vyspělé společnosti. Vzhledem ke všem skutečnostem je určitě na místě položit si otázku zda mají senioři dostatek služeb k dispozici a také informace, jaké služby mohou využívat a kde je naleznou.

Volba tématu bakalářské práce *„Sociální služby pro seniory v regionu Prostějov“* byla záměrná. Motivem byl dlouhodobý osobní a profesní zájem o cílovou skupinu – senioři. Dvanáct let pracuji v sociálních službách, nejprve jsem byla zaměstnaná v domově pro osoby se zdravotním postižením, poté jsem začala pracovat v domově se zvláštním režimem, tato práce mne profesně velmi obohatila. Často jsem se setkávala s rodinnými příslušníky klientů a ti vyprávěli, jak složité bylo rozhodnutí umístit své nejbližší do domova seniorů a jak pro ně bylo obtížné nalézt tu pravou službu.

Cílem bakalářské práce je charakterizovat sociální služby pro seniory po přijetí zákona č. 108/ 2006 Sb., o sociálních službách a prostřednictvím průzkumného šetření zkoumat informovanost obyvatel o sociálních službách pro seniory v regionu Prostějov.

Bakalářská práce se skládá ze čtyř kapitol. Úvod je věnován procesu stárnutí a změnám, které jej provázejí, periodizaci stáří a seniorům. Pozornost je věnována aspektům ovlivňující kategorii senior. Na ni navazuje část popisující sociální služby z hlediska zákona č. 108/ 2006 Sb., o sociálních službách, jejich definicím a typologii. Následuje část, která se zabývá komunitním plánováním v regionu Prostějov, které vychází z demografických údajů dané oblasti a jsou zde popsány vybrané služby z dané oblasti. V poslední časti je popsaný provedený průzkum, jeho výsledky a návrhy možných postupů. Zvolenou metodou je anketa a cílovou skupinou respondentů jsou náhodně vybraní obyvatelé regionu Prostějov.

Zvolenou problematikou se zabývá řada autorů, mezi které řadíme například Zdeňka KALVACHA, Vladimíra PACOVSKÉHO, Helenu HAŠKOVCOVOU, Dagmar DVOŘÁČKOVOU a Oldřicha MATOUŠKA.

1 STÁRNUTÍ, STÁŘÍ, SENIOR

Stáří můžeme chápat jako poslední část života, protiklad mládí, podzim života a také jako vyvrcholení dlouhého a spokojeného bytí. K tomu všemu potřebujeme také lásku a štěstí. Život si s námi někdy nehezky pohraje, a proto nikdy s jistotou nemůžeme říct, jak naše stáří bude vypadat. Ale pokud budeme věřit ve své schopnosti a znát své možnosti, můžeme prožít ten nejkrásnější podzim života, stárnutí je totiž přirozenou součástí každého živého organizmu.

1.1 Stárnutí

Průběh stárnutí je stár jako lidstvo samo. Zájem o procesy stárnutí, pátrání po jeho příčinách a možnostech jeho oddálení nás provází celou existencí samotného lidstva. Proces stárnutí však u každého jedince probíhá individuálně. Jedná se především o biologický proces, na který působí tělesné, psychické a sociální změny. Na proměny pohledu na stáří reaguje i HAŠKOVCOVÁ (2010, s. 36) „ *stáří samo o sobě je „takové, jaké je“, ale interpretace toho co je stáří a jaké je to být starý je různá a může být i protichůdná to nejen historicky, ale i aktuálně. Dokonce i v průběhu života se týž člověk dívá na stáří různou optikou, rozdílně je příjmá a hodnotí.“*

KREJČÍŘOVÁ (in LANGMEIER, 1998, s. 184) uvádějí, že stárnutí můžeme chápat jako celou škálu změn, které vychází ze struktury a funkce organizmu a tím způsobují jeho zvýšenou zranitelnost, jež vedou k celkovému poklesu schopností a výkonnosti jedince. Na biologický proces stárnutí mají také vliv nemoci prodělané v dětství i v pozdějším věku, špatná životospráva a v neposlední řadě také životní situace, které způsobují zátěž pro organizmus. Ke stejnému názoru se přiklánějí také DVOŘÁČKOVÁ (in HROZENSKÁ, 2013, s. 30) uvádějí, že teorií o stárnutí je mnoho ale z všeobecného hlediska se dělí na dvě hlavní kategorie, na teorii z opotřebování zde jako hlavní důvod stárnutí uvádějí poškození struktur a funkcí lidského těla. Druhá kategorie nahlíží na stárnutí jako na program vedoucí ke změnám v genech například větší pravděpodobnost dožití se vyššího věku, má ten jedinec, jehož rodiče se také dožily vysokého věku.

KŘIVOHLAVÝ (2011, s. 19-21) říká, že proces stárnutí se nadá jednoznačné vymezit, na jedné straně se potkáváme s teorií, že stárnutí je biologickým procesem, který začíná početím a na straně druhé ho můžeme chápat jako něco co se vztahuje k pozdější fázi života. Naproti tomu PICHAUD (in THAREAUOVÁ, 1998, s. 82) uvádějí, že stáří je období změn

stávajícího způsobu života, z produktivního způsobu života pozvolně přecházíme do období stárnutí a posléze do stáří. Začíná to odchodem dětí z domova, pokračuje narození vnoučat a dalším mezníkem je odchod do penze. Začínají ubývat životní síly, zhoršuje se zdraví a celkově se zpomaluje životní tempo a v neposlední řadě se zhoršuje i ekonomická situace seniorů.

Stárnutí dělíme na normální a předčasné, které je způsobené poruchou v průběhu biologického vývoje. V procesu přirozeného stárnutí dochází u jedinců nejen ke změnám fyzickým ale také psychickým. Průběh změn je však velmi individuální, pro stáří je typické, že tělo funguje pomaleji.

1.2 Stáří

Obecně lze říct, že ze společenských hledisek je člověk starý, až když je za takového pokládán společností. V odborné literatuře se můžeme setkat s celou škálou označení pro starého člověka. Je to například označení: geront, stařec, kmet, senior. Podobná nejednotnost se objevuje také u věkového vymezení, od kterého je jedinec považován za starého. Na počátku 19. století byl za starého běžně označován čtyřicátník, ke konci téhož století to byl již padesátník. V současnosti je za dolní hranici stáří v rozvinutých zemích považován věk 65 let. V rámci vývoje společnosti dochází ke značným posunům této hranice.

PACOVSKÝ (in HEŘMANOVÁ, 1981, s. 57) uvádějí *„ stárnutí a stáří je specifický biologický proces, který je charakterizován tím, že je dlouhodobě nakódovaný, je nevratný, neopakuje se, jeho povaha je různá a zanechává trvalé stopy. Jeho rozvoj se řídí druhově specifickým zákonem. Podléhá formativním vlivům prostředí.“*

KOLESÁROVÁ (in SAK, 2012, s. 14) říkají, že životní dráha člověka je ohraničena dvěma časovými body a to horní věkovou hranicí, která je ostře vymezena smrtí, dolní hranice je nejasná, protože procesy a projevy stárnutí, které utváří obraz stáří, vstupují do života jedince pozvolna a teprve souhrn těchto jevů tvoří stáří. U každého člověka je tato hranice individuální. Časová rozdílnost těchto jevů je závislá na jedinečnosti každého člověka, na jeho životní historii, ale také jako důsledek společenských a kulturních faktorů.

Největší posun ve vymezení jednotnosti věku je definice Světové zdravotnické organizace (WHO), která definuje kategorie pro jednotlivá období lidského života a vymezila následující tří kategorie stáří:

- 60- 74 let rané stáří
- 75 – 89 let stáří
- 90 let a výše kmetství (dlouhověkost)

KALVACH (et al., 2004, s. 47) uvádí periodizaci dle Příhody, který dělí stáří do tří kategorií:

- senescence od 60 do 74 let,
- kmetství od 75 do 89 let,
- patriarchum od 90 let

Podle HAŠKOVCOVÉ (2010, s. 20- 21) je periodizace lidského života zastíněna běžnou praxí, kdy za starého člověka považujeme toho, kdo dosáhl penzijního věku. I přes rozdílnost penzijního systému jednotlivých států je to 65. letý občan. Jak se hranice odchodu do penze posunuje, mění se i pásmo věkového vymezení pro období stáří. Haškovcová uvádí že, se můžeme v zahraniční literatuře setkat také s označením:

- young old mladý senior (65 +)
- old old starý, starý (75+ let)
- very old old velmi starý, starý (85+)

Všeobecně proces stárnutí po šedesátém roce zrychluje a rozlišujeme dva způsoby stárnutí a to stárnutí normální a předčasné, které může být buďto způsobeno poruchou biologického vývoje anebo jako důsledek nezdravého životního stylu (drogová závislost, silná závislost na nikotinu, psychické přetěžování, vysoká fyzická zátěž organizmu).

KLEVETOVÁ (in DLABALOVÁ, 2008, s. 25) uvádí další variantu stárnutí a to zdravé stárnutí, poukazuje, že stárnutí může být i šťastnou etapou života a každý z nás má svůj život ve svých rukou a je potřeba být připraven tento životní mezník zvládnout, překročit a vykročit dál. Zdraví jedinec má svůj kalendářní věk a věk biologický, který se může individuálně od věku kalendářního lišit. Proces stárnutí je ovlivňován nejen biologickými a genetickými změnami, ale také psychickými a sociálními změnami.

Biologické stáří můžeme označit jako souhrn změn a pokles potenciálu zdraví. Zvyšuje se riziko nemocí a smyslové vnímání. Vnějším vyjádřením involučních změn je především změna postavy, postoje a chůze. Ubývá svalová hmota a podkožní tuk což má za

následek výskyt vrásek a tzv. „ pergamenové kůže“ a pigmentové skvrny. Muži bojují s úbytkem vlasů a jejich šedivěním. V důsledku úbytku svalové hmoty dochází také k vychýlení těla z jeho osy a projevuje tím, že dochází ke zmenšování jedinců (ČEVELA in KALVACH a ČELEDOVÁ, 2012, s. 25). V procesu stárnutí se zhoršuje vnímání signálů z okolí prostřednictvím smyslových orgánů. Dochází nejen ke zhoršení zraku a sluchu, ale také hmatu, chuti a čichu. Ubývá receptorů, pomocí kterých cítíme teplo, chlad, tlak atd., z toho vyplívá problém špatného odhadu vzdálenosti nebo teploty předmětů vedoucí k zvýšenému riziku úrazů u seniorů. Senioři také často trpí sníženým pocitem žízně a chuti k jídlu, který často vede k dehydrataci organizmu a podvýživě neboli malnutrici (KLEVETOVÁ in DLABALOVÁ, 2008, s. 22).

Kalendářní stáří je dáno dosažením určitého věku, dá se snadno a jednoznačně stanovit, avšak nic nevypovídá o involučních změnách ani o sociálních rolích. Parametry kalendářního stáři se historicky mění a to především z důvodů zlepšujícího se zdraví které má za následek prodloužení naděje dožití a hranice stáří se posouvá do vyššího věku (ČEVELA in KALVACH a ČELEDOVÁ, 2012, s. 26). Kalendářní, chronologický nebo matriční věk, je odvozen od data narození, řekne-li někdo, že je mu 40, 50, nebo 80 let máme hned jasno, když k tomu přidáme vlastní subjektivní „ na kolik dotyčný vypadá“, můžeme ho ihned ohodnotit, zda jeví mladším či starším. Kalendářní věk je bezesporu praktickým ukazatelem, který nám ovšem nemusí nic vypovídat o skutečném věku, ale souvisí s ním řada praktických a sociálních opatření (HAŠKOVCOVÁ, 2010, s. 24-25).

Sociální stáří jak uvádí KALVACH (in ČEVELA, 2004, s. 47) je vyjádřeno souhrnem sociálních změn, změnami sociálních rolí postojů a typických životních událostí, které se váží k pokročilému věku, jedná se o odchod do penze, pokles životní úrovně, nezaměstnanost, odchod dětí z domova. Za stěžejní ukazatel sociálního stáří je považován odchod do penze. Je to významný mezník v životě každého jedince. Vždyť právě profese udává určitou prestiž a ekonomické zajištění, tím že to ztrácíme a přijímáme novou roli, penzisty, se může dostavit pokles životní úrovně a celkově nastává změna celého životního stylu.

Další faktor, který má vliv na průběh stáří je výskyt nemocí, ty mohou bránit ve vykonávání běžných denních činností, může také docházet k omezení soběstačnosti a zvyšování závislosti na pomoci druhých osob a z toho plynoucí snížená samostatnost. Senior není schopen sám si obstarat nákup, jít na vycházku nebo si vyřídit osobní záležitosti. To vše může mít za následek sociální izolaci (MLÝNKOVÁ, 2011, s. 27).

1.3 Senior

Na určení kategorie seniora mají vliv jak aspekty biologicko-medicínské, tak také aspekty sociologické. DVOŘÁČKOVÁ (in HOLCZEROVÁ, 2013, s 21) považují seniora za člověka v završující životní fázi se specifickým postavením ve společnosti. Subkultura seniorů je složená z lidí, které něco spojuje a vůči mladé generaci zase něco odděluje.

HAŠKOVCOVÁ (2010, 10-22 s.) používá pro seniorský věk, termíny jako postproduktivní věk (pojem z ekonomické sféry), ekonomicky postaktivní věk (sociologická sféra), třetí nebo čtvrtý věk (vývojová psychologie, čtvrtý věk je obdobím závislosti a nesoběstačnosti, ke kterému ovšem nemusí zákonitě dojít u každého).

ČEVELA (in KALVACH et al., 2012, s. 26- 27) uvádí, že se k pojmu senior se váže představa o stáří jako homogenní seniorské populaci, šedé vlny, jedná se o diskriminační stereotypizaci starých lidí, která vytváří značný rozpor ve vnímání seniorů ve společnosti. Senioři si vesměs přejí být chápáni jako jedinečné bytosti, ve kterých se odráží úspěchy jejich života. Naproti tomu je šířena médii a mocenskými elitami podoba seniorů jako uniformní, odosobněnou masou charakterizovanou funkčními deficity, pasivitou a závislostí na péči. Seniorskou populaci je potřeba chápat jako výrazně heterogenní, neexistuje žádný typický senior. Sami senioři se od sebe navzájem výrazně liší a to jak věkem, zdravotním stavem, životním stylem, socioekonomickým statusem, osobnostními rysy, prioritami a představami o dalším životě, ale také závažnými životními událostmi. Obecně lze říct, že seniorská populace se vyznačuje společnými rysy, populace je výrazně heterogenní, převažují ovdovělé ženy, disponuje sociálním potenciálem a jsou znevýhodnění oproti mladší generaci.

Setkáváme se také s termínem **rizikový senior a zdravý senior**. Rizikovým seniorem označujeme osoby, které nejsou schopny se dostatečně adaptovat na změny, které se stářím souvisí a je potřeba jim z tohoto důvodu poskytnout nějakou formou pomoci zvenčí. Za rizikového seniora považujeme dle WHO osoby starší 80. let, osamělé, sociálně izolované jedince, zdravotně postižené a osoby s nízkým sociálním zabezpečením. Oproti tomu zdraví senior je osoba, u které není zjevně přítomná řádná choroba, sám sebe považuje za zdravého, je spokojený se svým životem a je soběstačný a na stáří připravený.

Další pohled na členění senioru přináší KALVACHCH (in HOLMEROVÁ et al., 2007, str. 29) uvádí, že senioři mohou být členěni do tří skupin a to dle funkční zdatnost, rizikovosti a potřeby zdravotních služeb. Funkční zdatnost je tvořena tzv. skupinou zdatných seniorů, ti nepotřebují žádnou geriatrickou péči, ti jsou pouze edukováni o nutnosti preventivních prohlídek. Druhou skupinu tvoří nezávislí senioři, kteří nepotřebují žádnou

pečovatelskou nebo ošetřovatelskou službu, ale na přechodnou dobu ke zhoršení jejich zdravotního stavu a to převážně z důvodu operace, infektu nebo závažného onemocnění. Křehcí senioři tvoří poslední skupinu, je u nich chronické riziko pádu, mají zhoršené kognitivní schopnosti, trpí psychickým onemocněním nebo kardiovaskulárním onemocněním. Tito senioři využívají celé spektrum péče od zdravotní, domácí až po sociální péči.

MALÍKOVÁ (2011, s. 22) se oproti tomu zaměřuje na pozitivní aspekty stáří, z nichž za nejdůležitější pokládá funkční rodinu a dobré vztahy a pevné rodinné vazby. Za důležité také pokládá připravit se na stáří z pohledu ekonomického, trávení volného času a uspokojení potřeb seniora.

Stáří by nemělo znamenat bezmoc, proto společnost nabízí v rámci sociální politiky státu, systém sociálního zabezpečení a síť služeb sociální pomoci.

SHRNUTÍ

Vymezili jsme pojem stárnutí a popsali vlivy, které nezvratný proces ovlivňují. Zabývali jsme se stářím, vymezit jeho jednotlivé kategorie a změny, které ho provázejí. Seznámili s pojmem senior a různými pohledy, které ovlivňují členění této skupiny populace.

2 SOCIÁLNÍ SLUŽBY PRO SENIORY

Sociální služby řadíme mezi nejstarší formu nepeněžité sociální pomoci, která nemusí být poskytována pouze státem nebo jeho samosprávnými orgány a ani nemusí být z veřejných prostředků financovány (HAŠKOVCOVÁ, 2004, s. 39).

Péče o seniory se začala naplno rozvíjet ve 20. století a to především z důvodu 2. světové války, péče o staré a nemocné se začíná dělit na zdravotní a sociální. Postupně se formoval jednotný koncept domovů pro seniory, za zřizování a provoz odpovídal stát, byl kladen důraz na to, že každý jedinec bude mít jistotu hmotného zajištění ve stáří. První domovy důchodců byly zrekonstruované budovy, které původně sloužily jiným účelům (zámky, kláštery apod.). Postupně se začaly stavět nové domovy, které byly situovány v okrajových částech měst. Základní myšlenkou v těchto zařízeních byl hmotný dostatek. Senioři přijímali pobyt v domovech s radostí a těšili se na zasloužený odpočinek (HAŠKOVCOVÁ, 2004, s. 214 – 216).

MICHALÍK (2008, s. 8) charakterizuje sociální služby jako vztahy založené na objektivních skutečnostech, které výrazně ovlivňují kvalitu života jak jedinců tak také celé společnosti. Tyto skutečnosti vyžadují zákonnou oporu a to především z důvodu ochrany oprávněných zájmů osob, které mají oslabenou schopnost je prosazovat. S podobným pojetím sociálních služeb přichází také DVOŘÁČKOVÁ (2012, s. 81-82) uvádí, že služby jsou poskytovány lidem společensky znevýhodněných s cílem zlepšit kvalitu jejich života, nebo je alespoň v maximálně možné míře do společnosti začlenit.

MATOUŠEK (2008, s. 203) označuje sociální služby, jako služby, které jsou poskytovány oprávněným uživatelům s cílem zvýšení kvality jejich života a to jak ve formě krátkodobé tak také dlouhodobé. Tyto služby mají v České republice (ČR) právní ukotvení v zákoně o sociálních službách z roku 2006.

2.1 Legislativa

Do roku 1989 byly potřeby klientů sociálních služeb řízeny centrálně, určenými experty nebo úředníky s minimálním ohledem na požadavky uživatelů služeb. Neexistovala žádná měřítka kvality a efektivity, preferovala se peněžitá pomoc a ústavní péče, před péčí domácí a péčí nestátních subjektů (MALÍK HOLASOVÁ 2014, s. 49).
HAUKE (2011, s. 52 – 53)uvádí, že **do konce roku 2006** se sociální služby poskytovaly na základě **zákona č. 100/ 1988 Sb**., o sociálním zabezpečení a vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) **č. 182/ 1991 Sb**. Tato právní úprava tak umožňovala lidem, kteří

nebyli schopni uspokojit své základní životní potřeby využívat jen velmi skromné množství služeb, jednalo se o Výchovnou a poradenskou péči, ústavní sociální péči, péči v zařízeních sociální péče, pečovatelské služby a stravování. Ačkoliv docházelo k novelizaci tohoto právního předpisu, jednalo se především o dílčí úpravy.

Významné změny přicházejí až s přijetím **zákona č. 108/2006 Sb.,** o sociálních službách, ve znění pozdější předpisů spolu s prováděcí **vyhláškou č. 505/2006 Sb**., která slouží k provádění některých ustanovení citovaného zákona.

Zákon vstoupil v platnost v květnu 2007 a vyznačuje specifickými znaky, prvním znakem je že se primární informace se poskytují osobě, jež se ocitla v nepříznivé sociální situaci a to takovým způsobem aby tuto situaci mohla, pokud je to možné řešit vlastními silami. Další ze znaků je, že sociální služby nastupují, až pokud tyto informace jsou nedostačující a přizpůsobují se potřebám jedince a dále je kladen důraz na individualitu sociálních služeb. Tyto služby mají jedince především aktivizovat a podporovat v jeho samostatnosti s cílem předcházet déletrvajícím nepříznivým situacím a poskytují se v souladu s dodržováním lidských práv a svobod a je dbáno na dodržování lidské důstojnosti každého jedince (MATOUŠEK a kol., 2007, s. 39).

Zákon č. 108/ 2006 Sb. o sociálních službách, přinesl také několik zásadních změn, upravuje příspěvek na péči, jehož prostřednictvím si ten kdo potřebuje, službu zajistí. Dále se nově zabývá kategorizací sociálních služeb, dělí je na služby sociální péče a sociální prevence. Zavádí se smluvní vztah mezi poskytovatelem a příjemcem služby a vzniká povinnost uzavřít písemnou smlouvu. Pro poskytovatele nově vzniká povinnost registrace na krajském úřadě, bez toho není možno službu poskytovat. Vzniká registr poskytovatelů sociálních služeb. Registrujícím orgánům tak vyvstala pravomoc provádět inspekci kvality poskytování sociálních služeb. Zákon také vymezuje zákonné předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka (MATOUŠEK a kol., 2007, s. 40).

Zákon č. 108 / 2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších prvních předpisů specifikuje **okruh osob, kterým jsou sociální služby poskytovány**. Jedná se o osoby, které se nachází v obtížné sociální situaci a to z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu a ocitli s v krizové situaci, dále z důvodů životních návyků a způsobu života, který vede ke konfliktu se společností, žijí v sociálně nevhodném prostředí a jsou ohroženi na svých pávech trestnou činností jiných osob.

„ Cílem poskytování sociálních služeb je zachovat v dohodnuté míře takový způsob života, na jaký byl uživatel zvyklý před začátkem využívání služby“ (HAUKE, 2011. s. 17).

Sociální služby mají za cíl zachování důstojného života a rozvíjení vztahových sítí s možností zůstat v přirozeném prostředí a žít běžným způsobem života a předcházet sociálnímu vyloučení (MALÍKOVÁ, 2011, s. 71).

Nepříznivé sociální situace pomáhají řešit sociální služby, a protože jsou příčiny této situace různé, existuje celá škála druhů sociálních služeb. Zákon č. 108/ 2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, vymezuje **tři základní oblasti služeb:**

- sociální poradenství,
- služby sociální prevence,
- služby sociální péče.

Sociální poradenství je základní činnosti, které je součástí všech druhů sociálních služeb a všichni poskytovatelé jsou povinni tuto službu zajistit. Sociální poradenství se člení na základní a odborné sociální poradenství.

Na základní sociální poradenství má nárok každá osoba, která se ocitla v nepříznivé sociální situaci, a informace podané v poradenství vedou k řešení problému.

Odborné sociální poradenství je zaměřeno na speciální potřeby jednotlivých cílových skupin. Poskytuje se ve specializovaných poradnách, jako jsou např. Manželské a rodinné poradny, poradny občanské dále pak poradny pro oběti trestných činů a domácího násilí, pro osoby se zdravotním postižením a poradny v zařízeních hospicového typu Zaobírá se také sociální prací s osobami, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností. Služba sociálního poradenství nabízí klientům tyto základní činnosti jako je zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, napomáhá klientům při uplatňování práv a oprávněných zájmů dále poskytuje pomoc při vyřizování osobních záležitostí a nabízí zájemcům sociálně terapeutické činnosti (ZÁKON č. 108/ 2006 Sb.).

Služby sociální prevence jsou specifické v tom, že mají napomáhat v zabránění sociálního vyloučení osobám, které jsou ohroženy krizovou životní situací, životním stylem a návyky které mohou vest ke konfliktu se společností, žijí v sociálně znevýhodňujícím prostředí a jsou ohroženi na právech a oprávněných zájmech trestnou činností jiných fyzických osob. Cílem této sociální služby je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé situace a ochránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů. Mezi služby sociální prevence řadíme:

Ranou péči - ta se poskytuje dítěti a rodičům dítěte ve věku do 7let, které je zdravotně postižené nebo je jeho vývoj ohrožen z důvodu nepříznivého zdravotního stavu. Služba je poskytována terénní nebo ambulantní formou.

Azylové domy - služba je poskytována pobytovou formou na přechodnou dobu, poskytuje se osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení.

Telefonickou krizovou pomoc - jedná se o krizovou pomoc. Forma služby je terénní a využívají ji osoby, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života nebo v jiné obtížné životní situaci, kterou nezvládají řešit vlastními silami.

Domy na půl cesty - jedná se o pobytovou službu pro osoby do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popřípadě z jiných zařízení pro péči o děti a mládež.

Kontaktní centra – slouží osobám ohroženým závislostí na návykových látkách. Jedná se o nízkoprahová zařízení, která poskytují ambulantní popřípadě terénní služby. Cílem služby je snižování zdravotních rizik spojeným se zneužíváním návykových látek.

Noclehárny – jedná se o ambulantní služby, které jsou poskytovány osobám bez přístřeší a mají zájem o využití hygienického zařízení a přenocování.

Terapeutické komunity – jsou pobytová zařízení na přechodnou dobu, pro osoby závislé na návykových látkách nebo pro osoby s chronickým duševním onemocněním (ZÁKON č.108/2006 Sb.).

Služby sociální péče napomáhají osobám v zajištění jejich psychické a fyzické soběstačnosti s cílem podpořit jejich život v přirozeném sociálním prostředí a zajistit jim v co možná největší míře zapojení do běžného společenského života, v případech kdy to vylučuje jejich stav, je potřeba zajistit jim důstojné prostředí a zacházení. Každý jedinec má právo, aby mu služby sociální péče byly poskytovány v co nejméně omezujícím prostředí. Mezi služby sociální péče řadíme např. pečovatelskou službu, domovy pro seniory, služby osobní asistence, průvodcovské služby atd. (ZÁKON č.108/2006 Sb.).

V zákoně o sociálních službách jsou uvedeny **formy poskytování sociálních služeb**, které jsou odvozeny od místa poskytování sociální služby a člení se na **terénní služby, ambulantní služby a pobytové služby**.

2.2 Terénní služby

Terénními službami se rozumí služby, které jsou jedinci poskytovány v jeho přirozeném prostředí. Tyto služby umožňují seniorům zůstat v jejich domovech a známém prostředí, i když se zhoršuje jejich soběstačnost (ČEVELA in ČELEDOVÁ, 2014, s. 214).

Mezi terénní služby, které jsou využívány především seniory, řadíme:

- pečovatelskou služby
- služby osobní asistence
- průvodcovské a předčitatelské služby

Pečovatelská služba „ *se poskytuje dětem, osobám se zdravotním postižením a seniorům, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby, a to v přirozeném prostředí i ve specializovaných zařízeních. Služba se poskytuje za úplatu. Bezúplatně se poskytuje rodinám, ve kterých se narodily současně tři nebo více dětí, účastníkům odboje) a pozůstalým manželům. (manželkám) po účastnících odboje starším 70 let.“*
Mezi **základní činnosti**, které služba obsahuje, řadíme pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu. Jedná se především o pomoc při přípravě a podávání jídla, oblékání, prostorové orientaci a pomoc při přesunech z lůžka na vozík a opačně. Další z činností je pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, sem řadíme pomoc při osobní hygieně, péči o vlasy a nehty a při používání WC. Dále služba obsahuje pomoc při zajištění chodu domácnosti spojenou s úklidem a údržbou domácnosti, nákupy, pochůzky, dovoz jídla, doprovod k lékaři a na instituce poskytující veřejné služby atd. (ZÁKON č. 108/2006 Sb.).

Služby osobní asistence *„se poskytují v přirozeném sociálním prostředí osobám se zdravotním postižením a seniorům, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby, a to v předem dohodnutém rozsahu a čase.“* Služba obsahuje tyto základní činnosti, mezi něž řadíme pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně,
pomoc při zajištění stravy, pomoc při zajištění chodu domácnosti, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. (ZÁKON č. 108/ 2006 Sb.).

Průvodcovské a předčitatelské služby se poskytují osobám, jejichž schopnosti jsou sníženy z důvodu věku nebo zdravotního postižení v oblasti orientace nebo komunikace, a

napomáhají jim osobně si vyřídit vlastní záležitosti. Služby mohou být poskytovány též jako součást jiných služeb. Služba poskytuje tyto základní činnost, mezi něž patří, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí (ZÁKON č. 108/ 2006 Sb.).

2.3 Ambulantní služby

Tyto služby jsou charakteristické tím, že osoby, jež tyto služby využívají, za nimi docházejí, nebo jsou doprovázeny či dopravovány do zařízení, které tyto služby poskytuje a zároveň součástí služeb není ubytování. Ambulantní služby podporují setrvání seniora v jeho přirozeném prostředí. (DVOŘÁČKOVÁ, 2012, s 32).

Mezi ambulantní služby pro seniory řadíme:

- centra denních služeb,
- denní stacionáře,
- týdenní stacionáře
- sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením.

Centra denních služeb jsou specializovaná ambulantní zařízení, jejichž cílem je posílit samostatnost a soběstačnost osob se zdravotním postižením a seniorů, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci, která by mohla vést k sociálnímu vyloučení (ZÁKON č. 108/2006 Sb.).

Mezi základní činnosti, které služba obsahuje, řadíme pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, jedná se o pomoc při osobní hygieně, péči o vlasy a nehty a pomoc při použití WC. Dále se jedná poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, tato činnost spočívá v zajištění stravy, která je přiměřená době podávání a věku klientů a pomoci a podpoře při podávání jídla. Další z činností, které služba zajišťuje, jsou výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, patří sem nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních dovedností a podpory při získávání návyků, které vedou k začlenění jedince do běžného společenského prostředí. Dále se jedná o zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, pomoc spočívá v upevnění nebo obnovení kontaktu s rodinou a dalších aktivitách podporujících sociální začleňování terapeutické činnosti a pomoc při prosazování oprávněných práv, zájmů a obstarávání osobních zájmů, pomocí podpory v oblasti komunikace (VYHLÁŠKA č. 505/ 2006 Sb.).

Denní stacionáře poskytují ambulantní služby ve specializovaných zařízeních a to jak seniorům, tak také osobám se zdravotním postižením, jejichž situace vyžaduje pravidelnou

pomoc jiné osoby. Součástí služby není ubytování a jsou poskytovány stejné činnosti jako v centrech sociálních služeb (ZÁKON č. 108/2006 Sb.).

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením se poskytují osobám, které jsou ohroženy sociálním vyloučením. Sociální vyloučení u seniorů představuje především riziko věkové diskriminace a separace od mladší populace, dále může sociální exkluzi způsobit také syndrom uzavřené komunity (HAŠKOVCOVÁ, 2012, s. 151). Služba klientům nabízí základní činnosti, mezi něž řadíme zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, dále pak sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí (ZÁKON č. 108/2006 Sb.).

2.4 Pobytové služby

Zákon o sociálních službách č. 108/ 2006Sb.ve znění pozdější předpisů, vymezuje pobytové služby jako služby spojené s ubytováním v zařízení sociálních služeb (KALVACH in ČELEDOVÁ, 2011, s. 215). Zákon o sociálních službách v §91 odst. 4 uvádí, že před uzavřením smlouvy o poskytování pobytové služby předloží zájemce o tuto službu posudek o zdravotním stavu. Tato povinnost je na straně zájemce o službu a platí pro všechny pobytové sociální služby (CHALOUPKOVÁ, 2013, s. 45). Mezi pobytové služby pro seniory řadíme:

- domovy pro seniory
- domovy se zvláštním režimem
- týdenní stacionáře
- odlehčovací služby
- sociální služby ve zdravotnických zařízeních (ZÁKON č. 108/2006 Sb.).

Domovy pro seniory charakterizuje MATOUŠEK (2008, s. 51) jako *„zařízení pro staré občany, kteří dosáhli věku pro přiznání starobního důchodu a kteří kvůli trvalým změnám zdravotního stavu potřebují komplexní péči, jež jim nemůže být zajištěna členy rodiny, pečovatelskou službou ani jinými typy služeb pro staré občany.“*
K podobné charakteristice domova pro seniory se přiklání i DVOŘÁČKOVÁ (2012, s. 85) ta uvádí, že typickým znakem je poskytování komplexních pobytových služeb osobám, jež mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, a tato situace vyžaduje dvaceti čtyř hodinovou pomoc jiné osoby.

Domovy se zvláštním režimem řadíme mezi pobytové služby s celoročním provozem, svým charakterem se jedná o obdobnou službu jako je domov pro seniory i zde je

poskytována komplexní péče, jen jsou zde vytvořeny specifické podmínky, které zohledňují individuální potřeby klientů. V domovech se zvláštním režimem se služby poskytují osobám, u kterých je diagnostikováno chronické duševní onemocnění, Alzheimerova choroba, závislost na návykových látkách, stařecká demence a jiné typy demencí (MALÍKOVÁ, 2011, s. 46). *„V současné době patří tento typ služeb k nejvíce diskutovaným. Od přesného vymezení cílové skupiny přes tvorbu a naplňování standardů kvality sociálních služeb a respektování či porušování práv klientů až po odmítání takového označení (se zvláštním režimem) rodinnými příslušníky, kteří se nezřídka nechtějí smířit s tím, že blízký člověk je umístěn do domova, kde je zvláštní režim“* (KALVACH in ČELEDOVÁ, 2011, s. 216).

Odlehčovací služby se poskytují lidem, kteří mají sníženou soběstačnost, a to důvodu vyššího věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, kteří jinak žijí v domácím prostředí kde je o ně pečováno. Služba si klade za cíl umožnit fyzické osobě nezbytný odpočinek. Služba je klienty využívána především ze dvou základních důvodů. Prvním z nich je odlehčení pečující rodině (osobě) a to ze zdravotních důvodů, z důvodu nutného odpočinku a dovolené. Druhým důvodem je rychlé zhoršení zdravotního stavu a následný pobyt ve zdravotnickém zařízení, ze kterého není již možný návrat do domácího prostředí (ZÁKON č.108/2006 Sb.). Služba je časově omezená a zpravidla se poskytuje v rozmezí jednoho až tří měsíců. Činnosti, které služba obsahuje, jsou totožné jako v domovech pro seniory nebo v domovech se zvláštním režimem s důrazem na individualitu klientů (KALVACH in ČELEDOVÁ, 2011, s. 216).

Sociální služby ve zdravotnických zařízeních můžeme charakterizovat jako sociální pobytové služby, jež jsou poskytovány ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče. Služba je poskytována osobám, které již nepotřebují lůžkovou péči, ale vyžaduje to jejich zdravotní stav a neschopnost obejít se bez pomoci jiné fyzické osoby. Z tohoto důvodu nemohou být propuštěni ze zdravotnického zařízení do té doby než je jim zabezpečena pomoc blízkou osobou nebo je zajištěno poskytování sociálních terénních, ambulantních či pobytových služeb (ZÁKON č. 108/2006 Sb.).

Domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, odlehčovací služby a sociální služby ve zdravotnictví zajišťují tyto **základní činností**:

- Poskytují ubytování, úklid, praní a opravy ložního a osobního prádla a žehlení,
- zajišťují celodenní stravování odpovídající věku a zásadám racionální výživy, v minimálním rozsahu 3 hlavních jídel denně,

- pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu sem řadíme oblékání, svlékání, přesuny z lůžka na vozík a opačně, pomoc při podávání jídla a pití a pomoc při prostorové orientaci,
- pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, pomoc při péči o vlasy a nehty a pomoc při použití toalety,
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, pomocí využívání běžně dostupných služeb a pomoc a podpora při udržování rodinných kontaktů a jiných aktivitách, které podporují sociální začlenění
- sociálně terapeutické činnosti, jedná se o socioterapeutické aktivity, které vedou k rozvoji nebo udržení stávajících dovedností,
- aktivizační činnosti, sem řadíme volnočasové a zájmové činnosti, dále pak pomoc při upevňování kontaktu s přirozeným sociálním prostředím
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí, pomocí rozvoje komunikace vedoucí k uplatňování práv a oprávněných zájmů (VYHLÁŠKA č. 505/ 2006 Sb.).

Kraj jako vyšší územní samosprávný územní celek má za povinnost dle zákona č. 108/ 2006 Sb., ve znění pozdějších právních předpisů, o sociálních službách, plánovat sociální služby ve svém správním obvodu na základě demografických změn obyvatel. Města o obce z regionu se mohou do komunálního plánování sociálních služeb zapojit.

Shrnutí

Sociální služby slouží lidem, kteří již nejsou schopni uspokojit své základní lidské potřeby, a rodina již nedokáže tyto potřeby zajistit. Popsali jsme vývoj sociálních služeb, legislativní ukotvení a v závěru jednotlivé formy dle místa působnosti služby a charakterizovali jsme jednotlivé typy sociálních služeb pro seniory a popsali jsme si cíle jednotlivých služeb.

3 SOCIÁLNÍ SLUŽBY PRO SENIORY V REGIONU PROSTĚJOV

Stárnutí je významný fenomén současné společnosti, každým rokem stoupá podíl seniorů ve společnosti a zvyšuje se průměrný věk, s tímto problémem se potýká většina vyspělých zemí (SAK in KOLESÁROVÁ, 2012, s. 86). Prognózy vývoje obyvatelstva ČR i nadále očekávají nárůst podílu starších osob. Tyto analýzy slouží k plánování sociálních služeb na úrovních obce, vyšších územně samosprávních jednotek nebo území a slouží také obcím a krajům při zpracování rozvojových plánů nebo jako podklady pro plánování dotační politiky v sociálních službách (MATOUŠEK, 2008, s. 194).

V rámci Olomouckého kraje se budeme zabývat sociálními službami pro seniory v regionu Prostějov.

3.1 Demografie regionu Prostějov

Prostějovský region se rozprostírá v samém srdci Moravy. Nachází se na jihozápadě Olomouckého kraje, na východě sousedí s okresem Přerov a na severu s okresem Olomouc. Má také společnou hranici s okresem Kroměříž a Vyškov. S rozlohou 770km² se řadí na čtvrté místo mezi okresy Olomouckého kraje. Prostějovský okres tvoří 97 obcí z toho je 5 měst a 6 městysů.

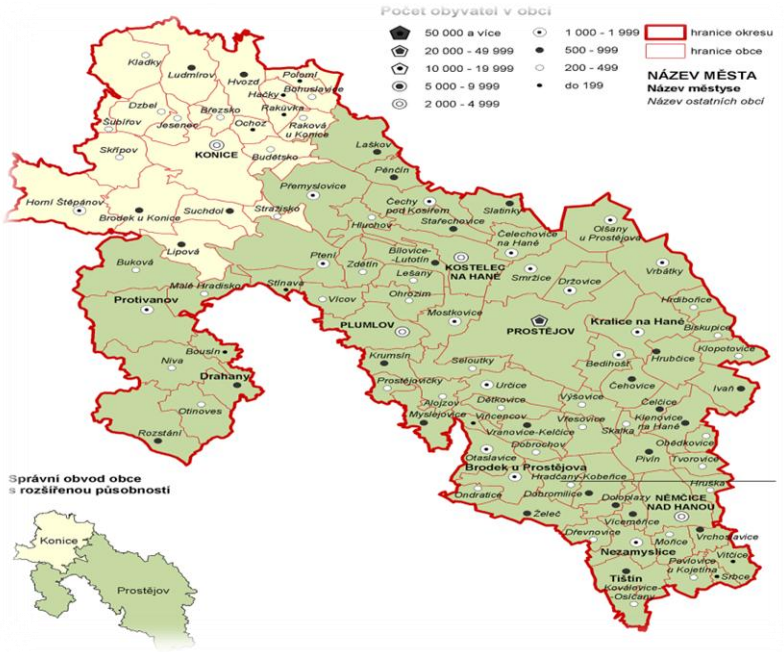

Obrázek č. 2:Administrativní rozdělení okresu Prostějov. (ČSÚ, 2012)

Počátkem roku 2003 po zániku okresních úřadů, se samosprávné kraje pro účely státní správy dělí na správní obvody s rozšířenou působností (Prostějov, Konice), ty se dále dělí na správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem, jsou to města Konice, Němčice nad Hanou a Prostějov. V současnosti v regionu žije necelých 109 000 tisíc obyvatel, průměrný věk obyvatel v roce 2015 byl 42,3let, oproti roku 2008 vzrostl o 1,5 měsíce. Počet obyvatel v letech 2008 – 2015 se v rozmezí 15 – 64 let se snížil o 4,3% oproti tomu v rozmezí 64 a více vzrostl o 3,2% (ČSÚ, 2012)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rozloha km²	770	770	770	770	770	770	770	770
Počet obcí[1)]	97	97	97	97	97	97	97	97
z toho měst	5	5	5	5	5	5	5	5
Počet částí obcí	158	158	158	158	158	158	158	158
Počet obyvatel	110 159	110 214	110 182	109 539	109 346	109 223	109 037	108 793
Obyvatelé ve věku								
0–14 let	14,1	14,3	14,4	14,8	14,9	15,0	15,1	15,3
15–64 let	70,0	69,5	69,1	68,2	67,6	66,9	66,2	65,7
65 a více let	15,9	16,2	16,4	17,0	17,5	18,2	18,7	19,1
Průměrný věk obyvatel	40,8	41,0	41,1	41,3	41,6	41,9	42,1	42,3
muži	39,2	39,4	39,6	39,8	40,1	40,3	40,5	40,7
ženy	42,3	42,5	42,6	42,8	43,1	43,3	43,6	43,8

Tabulka č. 1: Vybrané demografické údaje 2008 – 2015, zdroj ČSÚ (vlastní)

Od roku 2000 je Prostějov členem asociace „ Národní síť zdravých měst ČR“, toto sdružení si klade za cíl vytváření prostředí, které příznivě ovlivňuje kvalitu života a zachování zdravého životního prostředí, nejen pro současné obyvatele, ale i pro následující generace.

3.2 Komunitní plánování

„Přímé vyjednávání mezi zřizovateli, poskytovateli a uživateli služeb, jehož cílem je zlepšit místní sociální politiku či charakter sociálních případně dalších souvisejících služeb.“ Vyjednávání muže probíhat v menších skupinách, kde jsou zastoupeni reprezentanti všech tří stran komunitního trojúhelníku, na veřejném shromáždění nebo konferencích. Výsledkem jednání by měl být periodicky zveřejňovaný komunitní plán. (MATOUŠEK, 2008, s. 87)

Vzniku komunitního plánu služeb pro seniory by mělo předcházet detailní zmapování potřeb seniorů v rámci konkrétního kraje či obce, dále je potřeba znát počet lidí nad 65 let, jejich zdravotní stav, socioekonomickou situaci a jejich požadavky na domácí, stacionární a rezidenční péči. Musí být také detailně zmapována nabídka sociálních a zdravotnických

služeb včetně dostupnosti, kvality, ceny a využití služeb. Výstupem z této analýzy je potřeba rozvoje služeb pro seniory v místech, formě a kvalitě, jež jim chybí a tam by také měli směřovat finanční zdroje, které má obec či region na tyto služby vyčleněné (MATOUŠEK, 2010, s. 176).

Podpora střednědobého plánování sociálních služeb v Prostějově a propagace sociálních služeb

V současné době má město Prostějov zpracovaný II. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Prostějově pro období let 2014 – 2016, jedná se o strategický dokument, který definuje zachování nezbytných sociálních služeb v návaznosti na strategické cíle sociální politiky a návaznosti na skutečné potřeby daného území. Hlavními cíli je zhodnocení dosud uskutečnění opatření v sociální oblasti, dalším z dílčích cílů je zvýšení dostupnosti a kvality sociálních služeb ve správním obvodu. Dalším z cílů je zlepšení komunikace s veřejností a nastavení základní sítě sociálních služeb v Prostějově.

Na projektu spolupracovalo pět pracovních skupin a to pracovní skupina Senioři, skupina Osoby se zdravotním postižením, Rodina, mládež a děti, Národnostní menšiny a cizinci a skupina Osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Nyní se platnost tohoto dokumentu blíží ke konci a pracuje se na vytvoření nového plánu a to na období 2017 – 2019. Cílem nového střednědobého plánu je vytvořit aktuální sociodemografickou analýza města, další z dílčích cílů je rozbor finančních zdrojů poskytovatelů. V průběhu let 2017 – 2019 se uskuteční také analýza stávajících poskytovatelů sociálních služeb a proběhne výzkum zaměřený na potřeby uživatelů sociálních služeb v regionu Prostějov.

Řídící skupina vypracovala dotazník pro obce, z něhož by měla být identifikována základní problematika v sociální oblasti a způsob a míra spolufinancování sociálních služeb. Tyto informace jsou nutné pro koordinaci sociálních služeb. Na základě těchto informací by měl být navržen již v pořadí III. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na celém území obce s rozšířenou působností Prostějov pro období 2017 – 2019 (http://www.prostejov.eu).

Propagace sociálních služeb v Prostějově

Město má zpracován **komunikační plán**, který slouží k toku informací uvnitř organizační struktury a k nastavení informovanosti směrem k laické a odborné veřejnosti, politické reprezentaci a také směrem ke krajské úrovni střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb. Informace pro veřejnost a odborníky jsou podávány a pravidelně

zveřejňovány na veřejných setkáních „ Zdravé město“ a to jednou ročně. Dále pak ve dnech otevřených dveří, které se pořádají v rámci „ Týdne sociálních služeb“, tato akce se koná také jedenkrát za rok. Dále se k informovanosti veřejnosti využívá také tisk a k tomuto účelu slouží „ Radniční listy“, dále prostřednictvím Prostějovského informačního kanálu a na webovém portále města Prostějov.

Komunikace s politickou reprezentací města Prostějov je realizována pomocí odboru sociálních věcí, minimálně jedenkrát za rok, předává informace o stavu střednědobého plánování rozvoje Radě města Prostějova a prostřednictvím místostarostky města Prostějova, která je členem řídící skupiny komunitního plánování sociálních služeb.

Komunikace s krajskou úrovní střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb probíhá prostřednictvím místostarosty, který je zodpovědný za sociální oblast v„ Pracovní skupině pro rozvoj sociálních služeb v Olomouckém kraji“, tato pracovní skupina se schází minimálně jednou za rok. Dále pak také pomocí koordinátora, který pravidelně předává informace o stavu střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb Města Prostějov na Krajské koordinační skupině, která se schází minimálně jednou za čtvrt roku. (ANALÝZA POSKATOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V PROSTĚJOVĚ, 2013).

Komunitní plánování sociálních služeb pro seniory v Prostějově

V průběhu II. Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb, pracovní skupina Senioři dospěla k závěru, že se změnily potřeby seniorů. Ubývá žádostí do pobytových zařízení (domovy pro seniory) a naopak přibývá žádostí o terénní pomoc (pečovatelské a asistenční služby). Z šetření vyplívá, že o terénní služby by měli klienti zájem hlavně večer a o víkendu. Příčinu nárůstu zájmu o terénní služby vidí odborníci v přání seniorů zůstat ve svém přirozeném prostředí a zároveň nemají ve svém okolí nikoho blízkého, kdo by o ně pečoval. Terénní službu upřednostňují také z důvodu administrativní náročnosti při vyřízení žádosti o umístění do domova seniorů.

Další problém, na který pracovní skupina narazila, je, že se zvyšuje poptávka po pečovatelské službě ve vesnicích na Prostějovsku, stávající pečovatelské služby nejsou schopny poptávku pokrýt a to z důvodů finančních a kapacitních. Z šetření dále vyplynulo, že přibývá také případů, kdy obyvatelé terénní pomoc potřebují, ale nemají na ni peníze. Pracovní skupina se shodla také na tom, že se zvyšují nároky na pracovníky, klienti vyžadují více individuálních úkonů, což je časově, fyzicky a psychicky náročné. Dále se shodli na tom, že do budoucna bude nezbytné zajistit větší počet pečovatelů, z toho vyplívá nutnost zajistit kvalitní vzdělání např. tříletý výuční obor, současných 150 hod. kurzu je dle jejich názoru

nedostačující stejně jako finanční ohodnocení pracovníků. Skupina se shodla také na tom, že by do budoucna pečovatelskou službu neměl provozovat kraj či obec, ale fyzická nebo nezisková organizace. Řešení jak dostat do pečovatelských služeb více peněz vidí v možnosti, přesvědčit město, aby automaticky z rozpočtu dotovalo poskytovatele sociálních služeb (určitým procentem) a ti nemuseli každoročně žádat o Veřejnou finanční podporu. Mají za to, že tím by se zprůhlednil systém financování sociálních služeb a město by si uvědomilo, že se jedná o služby pro obyvatele Prostějova (STŘEDNĚDOBÝ PLÁN ROZVOJE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V PROSTĚJOVĚ, 2014- 2016).

3.3 Charakteristika vybraných sociálních služeb pro seniory v regionu Prostějov

Ve správním obvodu města Prostějov je dle aktuálních záznamů 19 registrovaných sociálních služeb pro seniory. Z celkového počtu registrovaných sociálních služeb pro seniory je 5 terénních, 3 ambulantní a 11 služeb pobytových.

NÁZEV POSKYTOVATELE	NÁZEV REGISTROVANÉ SOCIÁLNÍ SLUŽBY	ADRESA
Terénní služby		
Charita Prostějov, c. o.	Pečovatelská služba	Polišenského 1, Prostějov
Centrum sociálních služeb Prostějov, p. o.	Pečovatelská služba	Bezručovo nám. 9, Prostějov· Brněnská ulice 40, Prostějov Příkopy 620, Němčice n/ Hanou,
Charita Konice, c. o.	Charitní pečovatelská služba Konice	Zahradní, 690, Konice
Občanské sdružení „Pomocná ruka“	Osobní asistence	Školní 32, Prostějov
Podané ruce, o. s. – Projekt OsA	Osobní asistence	Polišenského 3, Prostějov
Ambulantní Služby		
Občanské sdružení LIPKA	Sociálně aktivizační služby pro seniory	Tetín č. 1506/1, Prostějov
Centrum sociálních služeb Prostějov, p. o.	Denní stacionář	Lidická 3305/86, Prostějov

Pobytové služby		
Centrum sociálních služeb Prostějov, p. o.	Domov pro seniory Domov se zvláštním režimem Odlehčovací služba	Lidická 3307/86, Prostějov Lidická 3306/86 Lidická 3305/86
Domov seniorů Prostějov, p. o.	Domov pro seniory	Nerudova 1666/70, Prostějov
Charita Konice	Domov pro seniory	Bohuslavice 9
Domov pro seniory Jesenec, p. o.	Domov pro seniory	Jesenec1
Domov pro seniory Kostelec na Hané, p. o.	Domov pro seniory	M. Ulického 882, Kostelec na Hané
Domov pro seniory Ludmírov	Domov pro seniory	Ludmírov 2, Hvozd u Prostějova
Domov pro seniory Soběsuky, p. o.	Domov pro seniory	Soběsuky 95, Plumlov
Domov u rybníka Víceměřice, p. o.	Domov pro seniory Domov se zvláštním režimem	Víceměřice 32,

Tabulka č. 2: Přehled sociálních služeb pro seniory v regionu Prostějov, zdroj MPSV (vlastní).

Centrum sociálních služeb Prostějov, p. o.

Obrázek č. 3 – Centrum sociálních služeb Prostějov (http://www.csspv.cz/)

Příspěvková organizace Centrum sociálních služeb Prostějov (CSSP) je zařízením jehož zřizovatelem je Olomoucký kraj, sídlí na ulici Lidická v areálu bývalé prostějovské nemocnice. Součástí je rozlehlý park, který slouží k procházkám jak klientům tak také veřejnosti a nabízí různé možnosti využití, nachází se zde kavárna, kuželky a hřiště na petangue. V současné době CSSP poskytuje šest sociálních služeb, z toho pět služeb je určeno seniorům. Celý komplex zařízení tvoří 5 budov, tři budovy slouží jako Domovy pro seniory, v další je umístěn Domov se zvláštním režimem (DZR) a v poslední je Odlehčovací služba a Denní stacionář.

Domov pro seniory má kapacitu pro133 klientů. Ubytování je poskytováno v 1 – 4 lůžkových pokojích. Cílovou skupinu tvoří senioři od 65 let, kteří potřebují celodenní péči z důvodu věku a snížené soběstačnosti. Jedna z budov je přednostně určena pro ubytování manželských či partnerských párů, může zde bydlet celkem 12 párů. Senioři mají v rámci aktivizačních činností možnost zapojit se do reminiscenčních setkání, pořádají vernisáže a vzpomínkové výstavy, jsou zde pravidelné zdravotní a relaxační cvičení. Další možnosti jsou návštěvy kulturních akcí, bohoslužeb, knihovny a klubového zařízení.

Domov se zvláštním režimem nabízí komplexní služby dle §50 Zákona o sociálních službách č. 108/ 2006 Sb. Tato služba je určena pro seniory trpící Alzheimerovou nemocí. Kapacita je 29 trvale ubytovaných osob. Důležitým elementem celé služby je poskytování vysoce kvalifikovaných služeb pro tuto specifickou cílovou skupinu. DZR je propojen s chráněným parkem a meditační zahradou. Senioři mají možnost využívat Ergo- aktivizaci, ta spočívá v aktivování pomocí zapojení do běžných denních, pracovních a zájmových činností. Dále jsou nabízeny aktivity zaměřené na cvičení, udržení kondice a posílení pohybového aparátu. Tělesná aktivita pomáhá k odvádění pozornosti od nemoci, zlepšuje náladu a sebevědomí, má celkově blahodárný vliv na celkový stav jedince.

Odlehčovací služba je v CSSP jednou ze služeb, která je zde poskytována od října 2015. Kapacita odlehčovací služby je 6 lůžek. Ubytování je poskytováno ve dvoulůžkových pokojích s vlastním sociální zařízením. Cílem rozšíření služeb o odlehčovací službu bylo zkvalitnění sociálních služeb a rozšíření nabídky sociálních služeb v Prostějově a jeho okolí.

Pečovatelská služba sídlí na adrese Bezručovo náměstí 9, je poskytována denně od 6:00hod. do 20:00 hod. Služba je poskytována ve městě Prostějov a jeho blízkém okolí (Žešov, Moskovice a Držovice) a v Němčicích nad Hanou. Denní kapacita služby je až dvě stě klientů. V rámci služby jsou nabízeny i doplňkové (fakultativní) činnosti např. doprava vozidlem poskytovatele, kadeřnické služby, masáže a pedikúra.

Denní stacionář je druhou ze služeb, která je v CSSP registrovaná od září 2015. Služba je určena pro seniory od 65 let, kapacita zařízení je 20 uživatelů, provozní doba je pondělí až pátek od 6:30hod. do 16:00 hod. Poslání stacionáře je umožnit seniorům aktivní trávení volného času, navazování sociálních kontaktů. Jsou zde nabízeny různé činností např. četba, poslech hudby, trénování paměti, vzpomínání, cvičení atd. (VÝROČNÍ ZPRÁVA, 2014).

Domov u rybníka Víceměřice, p. o.

Obrázek č. 4 – Domov u rybníka Víceměřice (http://www.domovurybnika.cz/).

Domov u rybníka Víceměřice je pobytové zařízení, jehož zřizovatelem je obec Víceměřice, je poskytovatelem celkem čtyř registrovaných služeb, jedná se o Domov pro osoby se zdravotním postižením, Domov pro seniory, Domov se zvláštním režimem a Chráněné bydlení. Dvě ze služeb jsou určeny pro cílovou skupinu senioři. Zařízení je členem Asociace poskytovatelů sociálních služeb.

Domov je umístěn v bývalém Metternichově zámečku, který se nachází uprostřed vesnice a sousedí s přilehlým rybníkem. V areálu se nachází zahrada plná vzrostlých stromů, která vybízí k posezení a relaxaci, jsou zde pořádány také různé kulturní a společenské akce pro klienty domova a nachází se zde také nově vybudovaná kaplička, která slouží klientům Domova k uspokojení jejich spirituálních potřeb, dále je zde ZOO koutek kde se nachází jak domácí zvířata tak také ptactvo. Klienti mohou plně využívat služeb, které se nachází přímo v obci (knihovna, kadeřnictví, obchod, veřejná doprava atd.).

Domov pro seniory je služba poskytovaná v souladu s § 49 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Služba je určená seniorům od 60 let, kteří mají sníženou soběstačnost, zejména z důvodu věku a zdravotního stavu, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné osoby. Kapacita domova je 42 míst, ubytování je poskytováno v 1- 4 lůžkových pokojích, sociální zařízení je společné. Pokoje mají základní vybavení, klienti si je mohou po dohodě s poskytovatelem dovybavit vlastním TV, rádiem, křeslem apod.

Domov se zvláštním režimem je registrovanou službou, která je poskytovaná v souladu s § 50 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách., která je poskytována klientům od 1. 1. 2014 a je určena seniorům s Alzheimerovou nemocí nebo jiným typem demence je poskytována osobám od 60 let. V první etapě byla kapacita zařízení 12 míst, postupně se služba rozšiřovala, až na současných 27 míst. Ubytování je poskytováno v 1- 4 lůžkových

pokojích, které lze po domluvě se zřizovatelem dovybavit vlastním televizorem, rádiem, křeslem atd., všichni mohou využívat společné prostory (jídelna, koupelna, WC, zahrada). V domově je možné využívat rehabilitace, pod vedením kvalifikované rehabilitační sestry mohou klienti absolvovat fyzikální terapii, dále je k dispozici elektrické stacionární kolo. U osob se zvýšenou ošetřovatelskou péčí je možno provádět cvičení na lůžku, jsou pořádána také skupinová cvičení. Všichni klienti mohou využívat nepřetržitou ošetřovatelskou péči, zdravotní péči poskytuje přímo v zařízení praktický lékař, psychiatr a zubař (VÝROČNÍ ZPRÁVA, 2015).

Pomocná ruka na pomoc starým a handicapovaným občanům, z. s.

Obrázek č. 5 Služby osobní asistence (http://www.osruka.cz/).

Občanské sdružení Pomocná ruka vzniklo s cílem poskytovat v regionu Prostějov službu osobní asistence. V září 1999 bylo sdružení registrováno u Ministerstva vnitra. Jedná se o nestátní neziskovou organizaci, která je z části dotována MPSV, Olomouckým krajem, příspěvky města Prostějov a sponzorskými dary. Organizace má sídlo v Prostějově na ulici školní 32, kancelář pro veřejnost má otevřeno od pondělka do pátku od 8. hod. do 12. hod., jinak je možnost se setkat po telefonické domluvě. V roce 2015 měl spolek celkem 35zaměstnaců, kteří si své vědomosti a dovednosti prohlubují v různých kurzech, seminářích a stážích. Sdružení spolupracuje s dalšími organizacemi, jež poskytují sociální, zdravotní a návazné služby v regionu Prostějov (Klub Radost Prostějov, spolek Lipka, Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí a mládeže). Spolu s nimi pořádají sportovní a vzdělávací akce a také charitativní sbírky, kde od veřejnosti sbírají ošacení, lůžkoviny, potřeby pro domácnost a jiné. Od roku 2008 sdružení spolupracuje na projektu Komunálního plánování sociálních služeb v Prostějově.

Osobní asistence má rozsah a náplň služby stanovenou zákonem č.108/ 2006 Sb. o sociálních službách v §5. Služba je poskytována terénní formou a umožnuje uživatelům svobodnou volbu kdy, jak a v jakém čase jim bude služba poskytována. Klienti mohou využít pomoci s hygienou, úklidem domácnosti, přípravou stravy a nákupem. Pomáhají také seniorům zachovat kvalitu života a společenské kontakty, doprovází je na koncerty, do divadla, k lékaři, na vycházkách atd. Služba je poskytována v Prostějově a přilehlém okolí. Pracovníci se při poskytování služby řídí „ Zásadami dobré praxe“, které kladou důraz na individuální a lidský přístup, odbornost poskytované služby, respektuje volbu uživatele a podporuje ho v jeho osobních rozhodnutích (VÝROČNÍ ZPRÁVA, 2015).

Občanské sdružení LIPKA

Obrázek č. 6 občanské sdružení LIPKA (http://www.oslipka.cz/).

Občanské sdružení vzniklo již v roce 1992, za podpory rodičů, přátel a odborníku s cílem zajistit pomoc dětem s postižením a jejich rodinám a vytvořit zázemí pro služby v oblasti vzdělávání, sociální péče, rehabilitace a ošetřovatelství. Sdružení sídlí od roku 1999 v objektu bývalé léčebny dlouhodobě nemocných na ulici Tetín č. 1506/1, Prostějov. V roce 2000 bylo sdružením založeno družstvo SENZA, jednalo se o chráněnou dílnu sociálního typu, vznikla jako reakce na nezaměstnanost osob se zdravotním handicapem. V současnosti družstvo zaměstnává 33 osob v různých provozech. Sdružení má registrované čtyři sociální služby. Denní stacionář s kapacitou 45 klientů, Chráněné bydlení Prostějov – Vrahovice, bylo vybudováno v rámci investičního projektu „Mám kam jít“, bylo zde vybudováno dvanáct jednopokojových bytů a jeden dvoupokojový pro celkem 14 klientů. Součástí budovy je i sociálně terapeutická dílna, která má podobu malé nevýdělečné cukrárny. Práci zde nalezlo šest osob.

Sociálně aktivizační služby pro seniory jsou ambulantní aktivizační službou, která je poskytována seniorům důchodového věku, kteří jsou ohroženi sociálním vyloučením. Cílem

je motivovat klienty k aktivnímu životu, podporovat jejich osobní možnosti a společenské začlenění. Služby jsou zde poskytovány především v odpoledních hodinách od pondělí do čtvrtku. Senioři se zde setkávají s vrstevníky, mají možnost seznámit se s novými lidmi a prohloubit své znalosti a dovednosti, popřípadě se dozvědět něco nového. Jsou zde pořádány kurzy vaření se zaměřením na zdravou výživu, rukodělné kurzy (keramika), jazykové kurzy, nácvik péče o domácnost. Dále zde probíhá cyklus celoročních přednášek a besed pod názvem Akademie seniorů a relaxační cvičení s prvky jógy. Budova, v níž je služba poskytována, je bezbariérová a vybavený výtahem. Sociálně aktivizační služba pro seniory je poskytována bezplatně, klienti se podílejí jen na úhradě materiálních nákladů (www.oslipka.cz).

SHRNUTÍ

Charakterizovali jsme si region Prostějov a jeho polohu v rámci Olomouckého kraje, zabývali jsme se demografickými údaji, počtem obyvatel a jejích věkovým rozložením, které slouží městu jako podklad pro komunitní plánování, rozvoj a udržitelnost sociálních služeb v regionu. Součástí strategie je také komunikační plán, který slouží k propagaci služeb směrem k veřejnosti a určuje pravidla komunikace mezi pracovními skupinami. V závěru je přehled registrovaných služeb a charakteristika vybraných sociálních služeb pro seniory v regionu Prostějov.

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Výzkumné šetření probíhalo ve vybraných městech z okresu Prostějov. Dle výsledků demografických údajů populace stárne, z 109 000 obyvatel je 19,1% lidí ve věku nad 65 let. Dle analýzy sociálních služeb v regionu se zvyšuje poptávka po sociálních službách. Díky komunitnímu plánování je v regionu nabízeno široké spektrum sociálních služeb pro seniory.

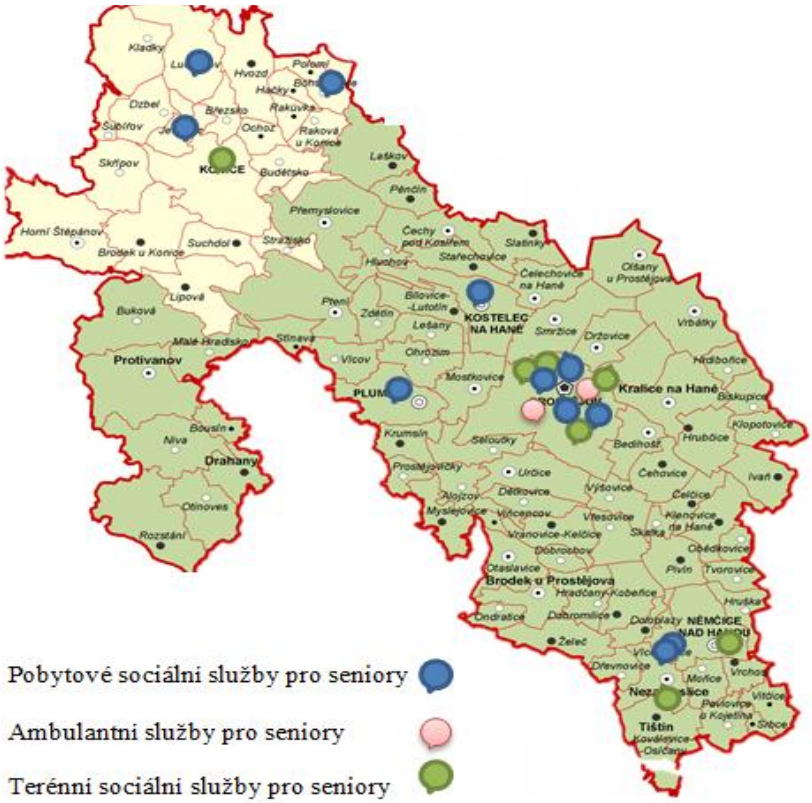

Obrázek č. 7 - Rozložení sociálních služeb pro seniory v regionu Prostějov, zdroj ČSÚ (vlastní)

Z mapy je patrné, že nejvíce sociálních služeb pro seniory se nachází přímo ve městě Prostějov, nalezneme zde služby pobytové, terénní a ambulantní. Mimo Prostějov, jsou sociální služby pro seniory poskytovány v okolí města Konice, zastoupeny jsou služby pobytové a terénní, jedná se o domov pro seniory a pečovatelskou službu, dále pak v okolí města Němčice nad Hanou.

4.1 Vymezení cílů, metodologie, organizace a cílová skupina

Hlavním cílem výzkumného šetření je zkoumat informovanost obyvatel regionu Prostějov o sociálních službách pro seniory.

S hlavním cílem výzkumu souvisí následné **výzkumné otázky**:

Otázka č. 1: Kde získávají respondenti nejčastěji informace o sociálních službách pro seniory?

Otázka č. 2: Která věková kategorie má největší povědomí o sociálních službách pro seniory?

Otázka č. 3: Považují obyvatelé regionu Prostějov propagaci sociálních služeb za dostačující?

Metodologie výzkumu

K realizaci průzkumného šetření byla zvolena anketa, která patří do skupiny kvantitativně orientovaných výzkumů, jejichž filozofickým základem je pozitivizmus. (GAVORA, 2008, s. 36).

Anketa je explorativní metoda, která se zaměřuje na získávání informací, údajů, ale i názorů a postojů pomocí výpovědí zkoumaných osob. Anketa je varianta dotazníku, která bývá využívána především v sociologických průzkumech a šetřeních. Při volbě této techniky se nekontroluje výběr respondentů, ti se do něj dostávají sami na základě svého rozhodnutí. Po obsahové stránce by měl mít mezi 5 až 10 otázkami (PELIKÁN, 2011, s. 96). Používají se především otázky uzavřené a formulované tak aby orientace v nich byla snadná a odpověď rychlá, při použití tohoto typu otázek si respondent vybírá z jedné nebo více odpovědí. Výhodou je možnost statistického zpracování (CHRÁSKA, 2007, s. 165 – 166).

Naši anketu tvoří 8 položek a byly využity uzavřené otázky:

dichotomické, tyto položky obsahují jen dvě vzájemně se vylučující odpovědi - ano /ne (otázka č. 1,7 a 8),

trichotomické, jedná se o dichotomickou otázku doplněnou o rozšiřující odpověď formou vyjádření vlastního názoru – nevím atd. (otázka č. 3),

výběrové – předpokládá se více odpovědí jak dvě a vybírá se jen jedna položka (otázka č. 2 a 6),

výčtové – vyznačují se tím, že respondent současně vybírá několik odpovědí, počet výběrů je buď neomezený, anebo určený (otázka č. 4 a 5).

Organizace

Před započetím samotného šetření jsme realizovali předvýzkum, kterého se účastnilo deset respondentů s cílem zjistit, zda otázky chápou zamýšleným způsobem. V průběhu průzkumu bylo osloveno 300responentů, na anketu odpovědělo 211. Otázky v anketě jsou logicky strukturovány, první dvě mají demografický charakter (pohlaví, věk). Následně zjišťujme, zda respondenti považují sociální služby pro seniory za potřebné, kde by získali informace, zda mají povědomí, které služby se řadí mezi sociální služby pro seniory, zda jim nějaká služba v okolí schází a poslední položka zjišťuje, názor respondentů na dostatečnost propagace sociálních služeb pro seniory v regionu Prostějov.

Cílová skupina

Výzkumné šetření bylo zaměřeno na obyvatele regionu Prostějov. Respondenti byli náhodně oslovování na veřejných místech, ve městech Prostějov, Konice, Němčice nad Hanou a obcích Víceměřice a Nezamyslice. Výzkumné šetření probíhalo v měsíci květnu.

4.2 Výsledky výzkumného šetření

Abychom mohli odpovědět na hlavní výzkumnou otázku *„ Informovanost veřejnosti o sociálních službách pro seniory v regionu Prostějov“*, musíme nejprve vyhodnotit odpovědí na výzkumné otázky. Pro dokreslení výzkumných otázek je potřeba znát také údaje o respondentech.

Údaje o respondentech

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 211 respondentů, 166 žen a 45 mužů. Pro lepší objektivnost výsledku jsou dotazovaní rozděleni do čtyř věkových kategorií. K tomu posloužily údaje z anketních otázek č. 1 a 2. Největší zastoupení má věková kategorie žen ve věku 31 – 45 let, následuje skupina méně než 30, pak 60 a více a nejméně je v kategorii 46 – 60, skupině mužů jsou první dvě věkové oblasti shodné a nejméně respondentů je v kategorii 61 a více.

	Počet odpovědí	Počet odpovědí v %
ženy	166	79%
muži	45	21%
celkem	211	100%

Tabulka č. 3 – Genderové rozdělení respondentů

	ženy	muži	Celkem respondentů
Méně než 30	47-28%	11-24,5%	58
31 - 45	51- 31%	11- 24,5%	62
46 - 60	35 -21%	14 -31%	49
61 a více	33 - 20%	9 -20%	42
celkem%	166 -79%	45 -21%	211- 100%

Tabulka č. 4 – Věkové rozložení respondentů.

Výzkumná otázka č. 1 - „ Kde získávají respondenti nejčastěji informace o sociálních službách pro seniory? Na tuto otázku získáme odpověď vyhodnocením anketní položky č. 4.

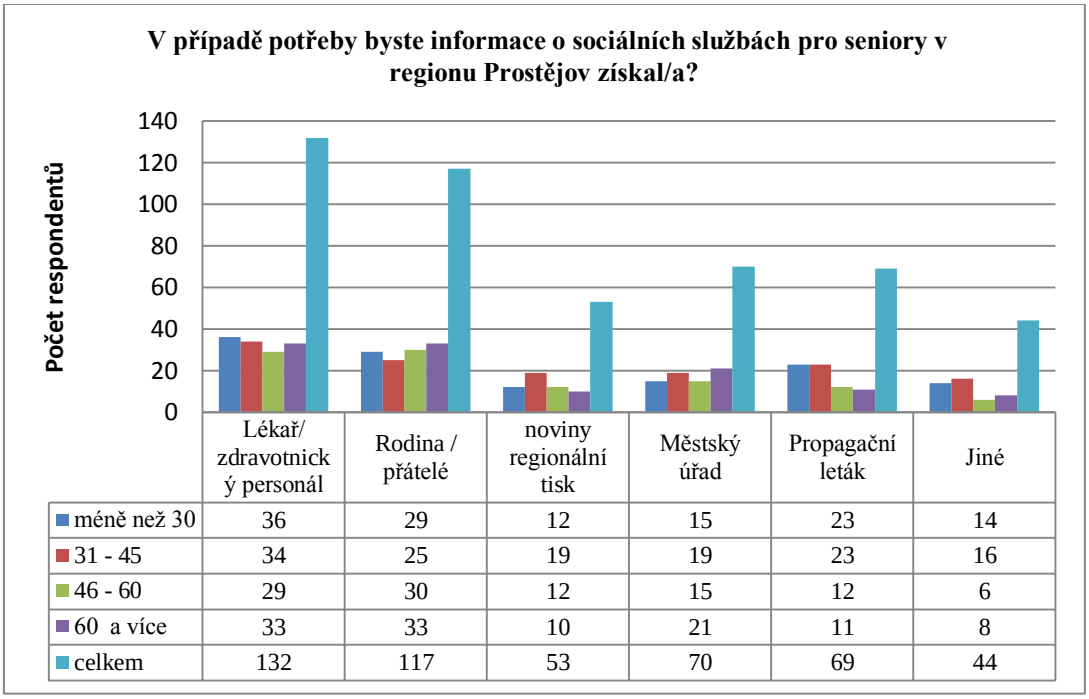

Graf č. 1- Vyhodnocení anketní položky č. 4

Graf znázorňuje odpovědí respondentů, na otázku kde by získali v případě potřeby informace o sociálních službách pro seniory.

Nejvíce respondentů ze všech věkových kategorií se shodlo na názoru oslovit lékaře, druhá odpověď v pořadí byla rodina a přátelé. S celkovým počtem 70 odpovědí je na třetím místě městský úřad, 69 respondentů by potřebné informace hledalo pomoci propagačního letáku. Nejméně by lidé informace hledali v tisku. Položku jiné označilo 44 respondentů. Další pohled na danou problematiku je z hlediska věkových kategorií na lékaře by se obrátilo nejvíce respondentů v kategorii 30 a méně s počtem 36 odpovědí, dále skupina 31 – 45 s počtem 34 odpovědí. Oproti tomu ve věkové kategorii 46 – 60 a 61 a více, by se na první

možnost kde získat informace nejvíce respondentů obrátilo na lékaře. Ve věku 61 a více je to celkem to bylo 33 odpovědí a v kategorii 45 – 60 tuto možnost označilo 30 respondentů.

Výzkumná otázka č. 2 „ Která věková kategorie má největší povědomí o sociálních službách pro seniory?“

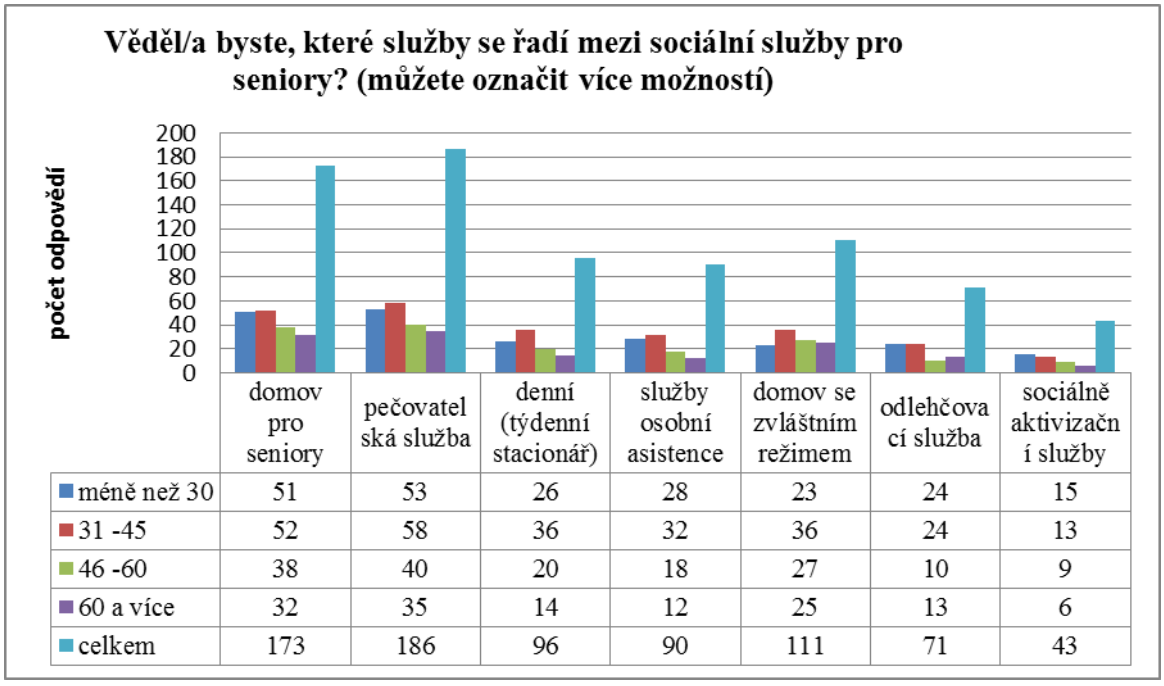

	domov pro seniory	pečovatelská služba	denní (týdenní stacionář)	služby osobní asistence	domov se zvláštním režimem	odlehčovací služba	sociálně aktivizační služby
méně než 30	51	53	26	28	23	24	15
31 -45	52	58	36	32	36	24	13
46 -60	38	40	20	18	27	10	9
60 a více	32	35	14	12	25	13	6
celkem	173	186	96	90	111	71	43

Graf č. 2 vyhodnocení anketní položky č. 5

Věková kategorie	Celkový počet odpovědí	Počet respondentů	Průměr na respondenta
Méně než 30	**220**	**58**	**3,8**
31 - 45	**251**	**62**	**4,0**
45 - 60	**162**	**49**	**3,3**
61 a více	**137**	**42**	**3,2**

Tabulka č. 5 – Průměr odpovědí na respondenta

Cílem otázky bylo zjistit znalosti respondentů, které z nabízených služeb se řadí mezi sociální služby pro seniory a z toho vyvodit závěr která věková skupina má největší povědomí o sociálních službách pro seniory. Z šetření vyplynulo, že největší povědomí má skupina respondentů ve věku 31 – 45 let, pak je to kategorie méně než 30, skupina 45 – 60 je třetí a poslední jsou respondenti ve věku 61 a více. V otázce byla nejčastěji označována položka, pečovatelská služba odpověď byla označena 186., na druhém místě to byl domov pro seniory

173. a se 111 označeními na třetím místě skončil, domov se zvláštním režimem. Nejmenší povědomí měli respondenti o sociálně aktivizační službě, položku označilo 44 respondentů.

Příčina toho, že největší povědomí má věková kategorie 31 - 45, může být v tom, že např. řeší péči o své rodiče nebo blízké, kteří již nezvládají každodenní péči o svou osobu, nebo si nedokáží sami obstarat osobní záležitosti**.**

Výzkumná otázka č. 3 – „ Považují obyvatelé regionu Prostějov propagaci sociálních služeb pro seniory za dostačující?“

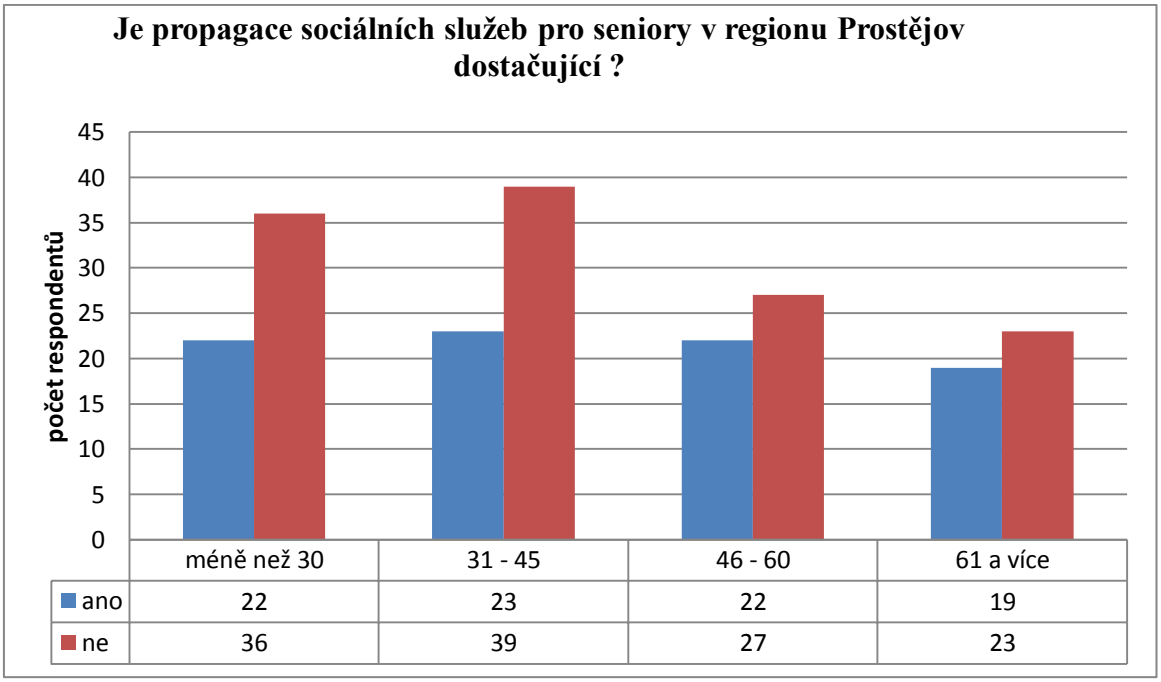

Graf č. 3 vyhodnocení anketní položky č. 8

	Méně než 30 58 respondentů	31 – 45 62 respondentů	46 – 60 42 respondentů	61 a více 42 respondentů
ano	22 - 38%	23 - 37%	22 - 45%	19 -45%
ne	36 - 62%	39 - 63 %	27 - 55%	23 - 55%

Tabulka č. 6 – Procentuální rozložení odpovědí v jednotlivých věkových kategoriích.

Graf nám znázorňuje odpovědi respondentu na otázku, zda považují propagaci sociálních služeb pro seniory v regionu Prostějov za dostačující. Z celkového počtu 211 respondentů odpovědělo 86 ano, což činí 41 % a 125 respondentů odpovědělo ne a to činní 59 %. V tabulce jsou odpovědi podle věkových kategorií. Za nedostačující ji považuje ze všech

kategorií respondentů, skupina 31 – 45, pak méně než 30 a s 55% jsou zastoupeny skupiny 46 – 60 a 61 a více.

Obyvatelé regionu považují sociální služby za potřebné, ale z průzkumu vyplívá, že informovanost je nedostačující někteří respondenti navrhovali plakáty u lékařů nebo webové stránky či informace na internetu.

4.3 Závěry výzkumného šetření

Cíle výzkumného šetření byly naplněny. Lze říct, že z celkového počtu 211 respondentů, by se v případě potřeby, získat informace o sociálních službách pro seniory dotazovaní nejvíce obraceli na lékaře nebo zdravotnický personál, dále pak na rodinu a přátele. Ostatní možnosti by volilo daleko méně respondentů. Vzhledem k výsledku šetření si myslím, že by bylo vhodné zkvalitnit informovanost pomocí propagace v médiích, na internetu a s pomocí využití regionálních tisku. Největší problém v propagaci služeb na webových stránkách města vidím v jejich nepřehlednosti. Služba se musí složitě vyhledávat přes sociální odbor a další odkazy. Je to škoda, protože město Prostějov má vytvořený katalog sociálních služeb z celého regionu a jsou v něm uveřejněny i návazné služby, ale já sama jsem katalog našla jen na internetu, v tištěné podobě jsem se na něj nikde nenarazila ani v čekárnách lékařů a to se mi jeví jako velká škoda, protože katalog je velmi přehledný a je v něm mnoho informací, které by mohli zájemci o sociální službu využít. Také propagace pomocí regionálního tisku by se dle umístění se až na pátém místě v pořadí, mohla zlepšit. V analýze poskytovatelů sociálních služeb v Prostějově se uvádí, že informace o sociálních službách jsou zveřejňovány v Radničních listech, ty však nejsou v tištěné podobě přístupny všem obyvatelům regionu, bylo by vhodné se zaměřit i na jiný regionální tisk a možnou spolupráci. Město Prostějov by mělo podpořit jednotlivé organizace, aby propagovaly služby pomocí článku o nabídce služeb, činnostech a aktivitách, které jsou seniorům v jednotlivých zařízeních nabízeny. Propagaci by bylo vhodné taky zacílit na věkové kategorie 46- 60 a 61 a více a dostupnost informací jim nabízet vhodnou formou.

Většina respondentů považuje sociální služby pro seniory za potřebné, avšak informovanost o jednotlivých možnostech, které služby se řadí mezi sociální služby pro seniory, už byla menší. Z průzkumu dále vyplývá, že 69 % respondentů považuje propagaci sociálních služeb pro seniory na Prostějovsku za nedostačující. Největší povědomí o sociálních službách má skupina respondentů ve věku 31 – 46 let. Tato skutečnost by se dala vysvětlit tím, že respondenti z této věkové kategorie mohou mít své rodinné příslušníky

v seniorském věku a s některým z těchto druhů zařízení mají osobní zkušenosti. Ze všech možných variant nejvíce respondentů označila jako sociální službu pro seniory, pečovatelskou službu a domov pro seniory. To může souviset jednak s historickou tradicí v naší společnosti a také největším počtem zastoupení tohoto typu služeb v regionu. Bylo by určitě vhodné zaměřit se na rozšíření nabídky služeb z oblasti ambulantních a terénních, to vyplynulo také z odpovědí respondentů, jaký typ péče o svou osobu by v případě potřeby upřednostnili. Nejvíce dotazovaných by chtělo zůstat v domácím prostředí a využívat např. pečovatelskou službu., ke stejnému závěru přišla i pracovní skupina Senioři, která je součástí projektu Podpory střednědobého plánování sociálních služeb v Prostějově.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala problematikou sociálních služeb pro seniory a informovaností obyvatel regionu Prostějov o těchto službách. Tato oblast mě zajímá již delší dobu, zejména od období, kdy jsem začala pracovat, v domově se zvláštním režimem.

V úvodu práce jsem charakterizovala pojmy stárnutí, stáří a senior, zabývala se periodizací stáří a aspekty, které jej ovlivňují. Dále jsem se zaměřila na popis sociálních služeb pro seniory po přijetí zákona č. 108/ 2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších právních předpisů. Následovala část, která se zabývala demografickými údaji z dané oblast, komunitním plánováním a nabídce sociálních služeb v regionu Prostějov. V závěru této část práce jsem popsala čtyři organizace , které nabízejí různé spektrum sociálních služeb pro seniory, jedná se o Centrum sociálních služeb Prostějov, Domov u rybníka Víceměřice a občanská sdružení Pomocná ruka na pomoc starým a handicapovaným a občanské sdružení Lipka. Další část práce tvořilo anketní šetření a představení jeho výsledků.

Jako cíl bakalářské práce jsem si stanovila, charakterizovat sociální služby po přijetí zákona č. 108/ 2006 Sb. o sociálních službách, který jsem splnila ve druhé kapitole. Ve třetí jsem popsala zařízení, které přímo v regionu sociální služby nabízí.

Další z vymezených cílů bylo, zjisti informovanost obyvatel o sociálních službách pro seniory ve správním obvodu města Prostějov. Podklady pro stanovení výsledků pro vytýčený cíl, byly získány z anketního šetření, které se uskutečnilo ve vybraných lokalitách regionu Prostějov.

Výsledky anketního šetření naznačují, že informovanost není zcela dostačující i přes většinový názor respondentů o potřebnosti sociálních služeb pro seniory. Určité rezervy se ukazují především v propagaci sociálních služeb a seznámení obyvatel s jednotlivými službami, možnostech využití jednotlivých sociálních služeb, dotazovaní vyjádřili v průběhu šetření také názor, jaký typ péče by v případě potřeby oni sami upřednostnili. Práce může být podnětem k dalšímu zkoumání v kontextu informovanosti veřejnosti v regionu o sociálních službách pro jinou cílovou skupinu. Výstup práce může také posloužit při tvorbě nového střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v dané oblasti, který je v současné době v přípravné fázi.

Povědomí o sociálních službách, a to nejen pro seniory je důležité pro všechny obyvatele ve všech věkových skupinách, protože nikdy předem nevíme, kdy se ocitneme v situaci, která bude vyžadovat naše znalosti v dané problematice. Bylo by proto vhodné,

zaměřit se na oblast kvalitní propagace sociálních služeb s cílem poskytnout veřejnosti komplexní informace a zajistit takovou formu propagace aby byla dostupná všem obyvatelům region Prostějov.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

apod.	a podobně
atd.	a tak dále
c. o.	církevní organizace
CSSP	Centrum sociálních služeb Prostějov
č.	číslo
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DZR	Domov se zvláštním režimem
hod.	hodina
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
např.	například
o. s.	občanská sdružení
p. o.	příspěvková organizace
s.	strana
Sb.	sbírka
tzv.	tak zvaně
WHO	Světová zdravotnická organizace
z. s.	zapsaný spolek

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 – Stáří s. 4
Obrázek č. 3 – Centrum sociálních služeb Prostějov s. 23
Obrázek č. 2 – Administrativní rozdělení okresu Prostějov s. 23
Obrázek č. 4 – Domov u rybníka Víceměřice s. 29
Obrázek č. 5 – Služby osobní asistence s. 31
Obrázek č. 6 – Občanské sdružení Lipka s. 32

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 - Vybrané demografické údaje 2008 – 2015 s. 23
Tabulka č. 2 – Přehled sociálních služeb pro seniory v regionu Prostějov s. 27
Tabulka č. 3 – Genderové rozdělení respondentů s. 37
Tabulka č. 4 – Věkové rozložení respondentů s. 37
Tabulka č. 5 – Počet odpovědí na respondenta s. 38
Tabulka č. 6 – Procentuální rozložení odpovědí v jednotlivých věkových kategoriích s. 39

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1- Vyhodnocení anketní položky č. 4 s. 37
Graf č. 2 - Vyhodnocení anketní položky č. 5 s. 38
Graf č. 3 - Vyhodnocení anketní položky č. 8 s. 39

Grafy v příloze

Graf č. 4 – Vyhodnocení anketní položky č. 1 s. 3
Graf č. 5 – Vyhodnocení anketní položky č. 2 s. 3
Graf č. 6 - Vyhodnocení anketní položky č. 3 s. 4
Graf č. 7 - Vyhodnocení anketní položky č. 6 s. 5
Graf č. 8 - Vyhodnocení anketní položky č. 7 s. 6

SEZNAM ODBORNÝCH ZDROJŮ

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výskumu.* Bratislava: Univerzita Komenského, 2008, 272 s. ISBN 978- 80- 223-2391-8.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

ČEVELA, Rostislav, Zdeněk KALVACH a Libuše ČELEDOVÁ. *Sociální gerontologie: úvod do problematiky.* 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 263 s. ISBN 978-80-247-3901-4.

ČEVELA, Rostislav a Libuše ČELEDOVÁ. et al. *Sociální gerontologie: východiska ke zdravotní politice a podpoře zdraví ve stáří*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, 238 s. ISBN 978-80-247-4544-2.

DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 112 s. ISBN 978-80-247-4138-3.

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. 2., podstatně přeprac. vyd. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010, 365 s. ISBN 978-80-87109-19-9.

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Sociální gerontologie, aneb, Senioři mezi námi*. 1. vyd. Praha: Galén, 2012, 194 s. ISBN 978-80-7262-900-8.

HAUKE, Marcela. *Pečovatelská služba a individuální plánování: praktický průvodce*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 135 s. ISBN 978 -80- 247- 3849-9.

HOLCZEROVÁ, Vladimíra a Dagmar DVOŘÁČKOVÁ. *Volnočasové aktivity pro seniory*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 96 s. ISBN 978-80-247-4697-5.

HOLMEROVÁ, Iva. *Dlouhodobá péče: geriatrické aspekty a kvalita péče*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014,176 s. ISBN 978-80-247-5439-0.

HOLMEROVÁ, Iva et al. *Vybrané kapitoly z gerontologie*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: EV public relations, 2007, 145 s. ISBN 978-80-254-0179-8.

HROZENSKÁ, Martina a Dagmar DVOŘÁČKOVÁ. *Sociální péče o seniory*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 191 s. ISBN 978-80-247-4139-0.

CHLOUPKOVÁ, Soňa. *Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z*. 1.vyd. Praha: Grada, 2013, 119 s. ISBN 978-80-247-4678-4.

KALVACH, Zdeněk. et al. *Geriatrie a gerontologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004, 864 s. ISBN 80-247-0548-6.

KALVACH, Zdeněk. et al. *Křehký pacient a primární péče*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 399 s. ISBN 978-80-247-4026-3.

KLEVETOVÁ, Dana a Irena DLABALOVÁ. *Motivační prvky při práci se seniory*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 202 s. ISBN 978-80-247-2169-9.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Stárnutí z pohledu pozitivní psychologie: možnosti, které čekají*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 144s. ISBN 978-80-247-3604-4.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 1998, 344s. ISBN 80-7169-195-X.

MALÍKOVÁ, Eva. *Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011, 328 s. ISBN 978-80-247-3148-3.

MALÍK HOLASOVÁ, Věra. *Kvalita v sociální práci a sociálních službách*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, 151 s. ISBN 978-80-247-4315-8.

MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení.* 1.vyd. Praha: Portál, 2007, 183 s. ISBN 978-80-7367-310-9.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 2., přeprac. vyd. Praha: Portál, 2008, 271 s. ISBN 978-80-7367-368-0.

MATOUŠEK, Oldřich a Pavla KODYMOVÁ et al. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010, 351 s. ISBN 978-80-7367-818-0.

MICHALÍK, Jan. *Smluvní vztahy v sociálních službách*. 1. vyd. Olomouc: Výzkumné centrum integrace zdravotně postižených - sekce vzdělávání, 2008, 224 s. ISBN 978-80-903658-1-0.

MLÝNKOVÁ, Jana. *Péče o staré občany: učebnice pro obor sociální činnost*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 192 s. ISBN 978-80-247-3872-7.

PACOVSKÝ, Vladimír a Hana HEŘMANOVÁ. *Gerontologie*. 1 vyd. Praha: Avicenum, 1981, 298s. ISBN 08-044-81.

PELIKÁN, Jiří. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2., nezměněné vyd. Praha: Karolinum, 2011, 270 s. ISBN 978-80-246-1916-3.

PICHAUD, Clément a Isabelle THAREAUOVÁ. *Soužití se staršími lidmi: praktické informace pro ty, kdo doma pečují o staré lidi, i pro sociální a zdravotnické pracovníky*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 156 s. ISBN 80-7178-184-3.

SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Sociologie stáří a seniorů*. 1 vyd. Praha: Grada 2012, 225 s. ISBN 978-80-247-3850-5.

LEGISALTIVA

ČESKO. Zákon č. 108/2006 Sb. ze dne 14. 3. 2006, o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

ČESKO. Vyhláška č. 505/2006 Sb. ze dne 15. 11. 2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Český statistický úřad. *Administrativní rozdělení okresu Prostějov.* [online]. 01. 06. 2012 [cit. 2016 – 05 – 25]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17838488/Prost%C4%9Bjov.gif/3e6543e3-8e9b-4d11-8ccd-943b1c5bc165?version=1.0&t=1413533128340

Český statistický úřad. *Okres Prostějov.* [online]. 01. 06. 2012 [cit. 2016 – 05 – 25]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17838488/7103.pdf/f89981ba-f56e-4d2c-8739-78b6703e2d69?version=1.19.

O nás – Občanské sdružení LIPKA. *Sociálně aktivizační služby pro seniory* [online]. [cit. 2016 – 04 –25]. Dostupné z: http://www.oslipka.cz/rubriky/centrum-dennich-sluzeb/socialne-aktivizacni-sluzby/

Prostějov statutární město. *Střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb* [online]. [cit. 2016 – 06 – 10]. Dostupné z: http://www.prostejov.eu/cs/obcan/informace-z-odboru/odbor-socialnich-veci/strednedobe-planovani-rozvoje-socialnich-sluzeb/dokumenty.html

Sociální služby. *Registr poskytovatelů sociálních služeb.* [online]. [cit. 2016 – 05 – 5]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do?SUBSESSION_ID=1466434682461_4.

Jak trénovat mysl ve stáří. *Stáří* [online]. [cit. 2016 – 05 – 25]. Dostupné z: http://vtm.e15.cz/jak-trenovat-mysl-ve-stari

OSTATNÍ ZDROJE

Analýza poskytovatelů sociálních služeb, Prostějov 2014

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Prostějově, 2014- 2016

Výroční zpráva 2014. Centrum sociálních služeb Prostějov, p. o.

Výroční zpráva 2015. Pomocná ruka na pomoc starým a handicapovaným občanům, z.s.

Výroční zpráva 2015. Domov u rybníka Víceměřice, p. o.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Anketa s. 1

Příloha č. 2 – Vyhodnocení položek ankety, které nebyly použity při vyhodnocení výzkumných otázek s. 3

Příloha č. 3 – Přehled registrovaných sociálních služeb pro seniory v regionu Prostějov k. 1. 6. 2016 s. 7

Příloha č. 1 - Anketa

Dobrý den,
jmenuji Iveta Vydláková a jsem studentkou třetího ročníku oboru Pedagogika – sociální práce na Univerzitě Palackého v Olomouci. Téma mé bakalářské práce je Sociální služby pro seniory v regionu Prostějov a touto cestou bych Vás ráda požádala o zodpovězení několika otázek. Všechny otázky jsou anonymní a budou sloužit pouze ke studijním účelům.

1) Jste muž nebo žena?
- a) muž
- b) žena

2) Váš věk?
- a) méně než 30
- b) 31 – 45
- c) 46 – 60
- d) 61 a více

3) Jsou z Vašeho pohledu sociální služby pro seniory potřebné?
- a) ano
- b) ne
- c) nedokážu posoudit

4) V případě potřeby byste informace o sociálních službách pro seniory v regionu Prostějov získal/a?(můžete zakroužkovat více možností)
- a) lékař, zdravotnický personál
- b) rodina, přátelé
- c) noviny/ regionální tisk
- d) městský úřad
- e) propagační leták
- f) jiné

5) Věděl/a byste, které služby se řadí mezi sociální služby pro seniory? (můžete zakroužkovat více možností)
- a) domov pro seniory
- b) pečovatelská služba
- c) denní (týdenní) stacionář
- d služby osobní asistence
- e) odlehčovací služba
- f) domov se zvláštním režimem
- h) sociálně aktivizační služby

6) V případě potřeby zajistit péči o svou osobu byste upřednostnil/a?

a) bydlení ve vlastním bytě a pomoc vlastní rodiny

b) bydlení ve vlastním bytě s možností využití sociálních služeb (např. pečovatelská služba)

c) využití služeb spojených s dlouhodobým pobytem (např. domov pro seniory)

d) nevím, zatím jsem o tom nepřemýšlel/a

7) Chybí Vám ve vašem okolí nějaká sociální služba pro seniory?

a) ano

b) ne

8) Je propagace sociálních služeb pro seniory v regionu Prostějov dostačující?

a) ano

Děkuji za Váš čas a přeji hezký zbytek dne.

Příloha č. 2 – Vyhodnocení položek ankety, které nebyly použity při vyhodnocení odpovědí na výzkumné otázky.

Otázka č. 1 – Jste muž nebo žena?

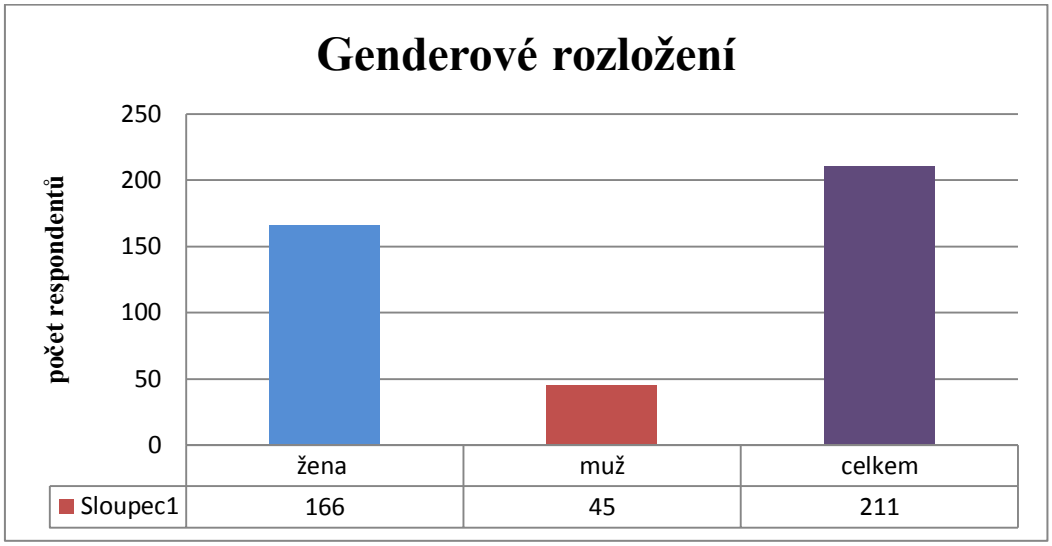

Graf č. 4 – Vyhodnocení anketní položky č. 1

Otázka č. 1 je zaměřena na to zda odpovídal muž či žena, bude také sloužit k podrobnější analýze genderového rozdělení, které bude přesněji vypovídat o informovanosti obyvatel o sociálních službách. Graf znázorňuje, že z celkového počtu 211 odpovědí, nejvíce replik je zastoupeno ženami.

Otázka č. 2 – Váš věk?

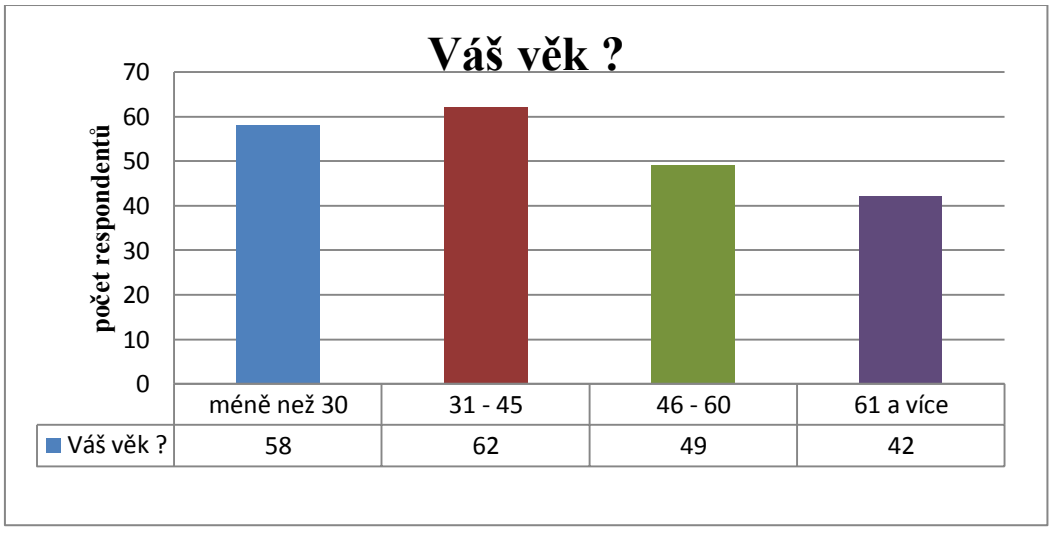

Graf č. 5 – Vyhodnocení anketní položky č. 2

Otázka se týkala věku respondentů, respondenty jsem si rozdělila do čtyř věkových kategorií. Největší zastoupení má skupina respondentů ve věku 31 – 45 let, následuje kategorie méně než 30, pak je skupina 46 až 60 a nejméně respondentů je věku 61 a více.

Otázka č. 3 – Jsou z Vašeho pohledu sociální služby pro seniory potřebné?

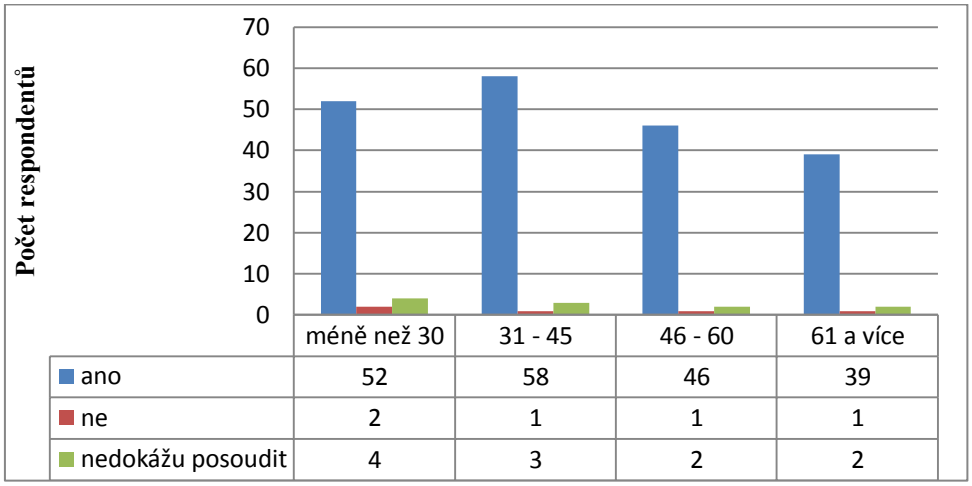

	méně než 30	31 - 45	46 - 60	61 a více
ano	52	58	46	39
ne	2	1	1	1
nedokážu posoudit	4	3	2	2

Graf č. 6 - Vyhodnocení anketní položky č. 3

Otázka č. 3 zjišťovala názor respondentů na potřebnost sociálních služeb pro seniory, 195 dotazovaných odpovědělo, že ano, z celkového počtu respondentů to je 92,5%. Ne odpovědělo 5 dotazovaných, což činí 2,5 % a 11 respondentů odpovědělo, že nedokážou potřebnost sociálních služeb posoudit, z celkového počtu odpovědí je to 5 %. Graf č. 4 ukazuje počty respondentů v jednotlivých věkových kategoriích. Ve věkové kategorii 30 a méně, je ze všech věkových slupin nejvíce odpovědí, že sociální služby z jejich pohledu nejsou potřebné a také že potřebnost sociálních služeb nedokážou posoudit

Otázka č. 6 – V případě potřeby zajistit péči o svou osobu byste upřednostnil/a ?

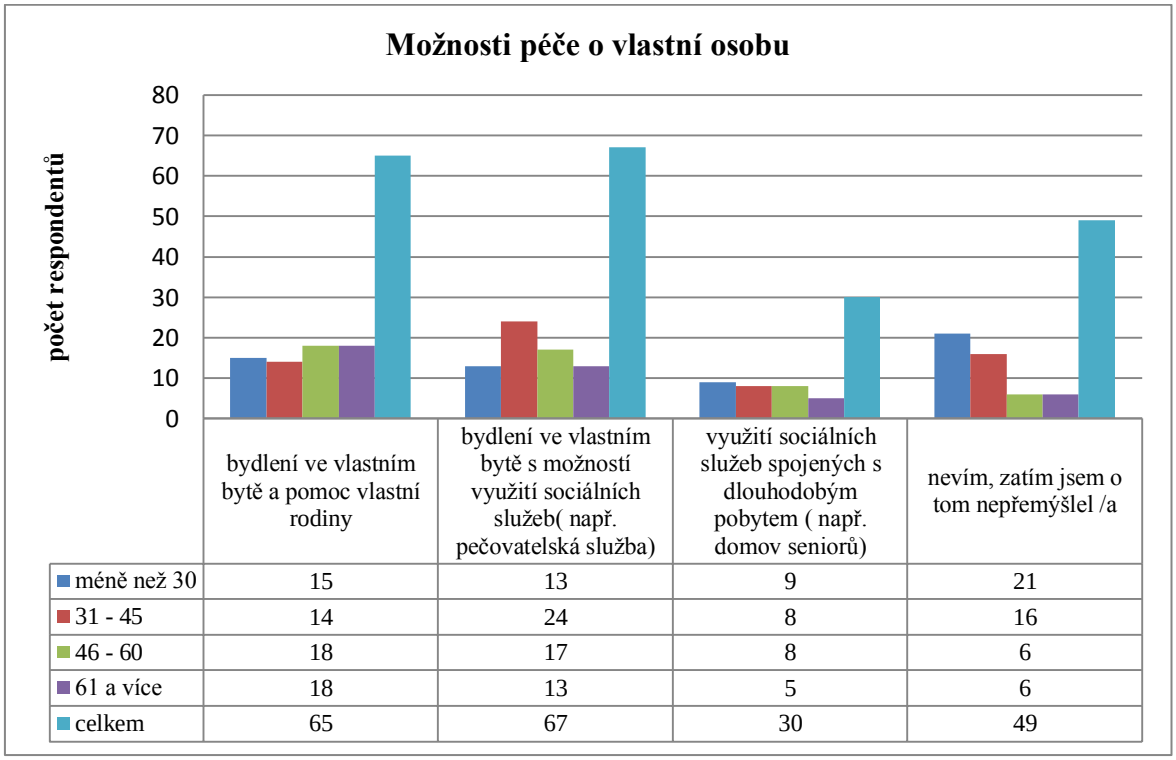

	bydlení ve vlastním bytě a pomoc vlastní rodiny	bydlení ve vlastním bytě s možností využití sociálních služeb(např. pečovatelská služba)	využití sociálních služeb spojených s dlouhodobým pobytem (např. domov seniorů)	nevím, zatím jsem o tom nepřemýšlel /a
méně než 30	15	13	9	21
31 - 45	14	24	8	16
46 - 60	18	17	8	6
61 a více	18	13	5	6
celkem	65	67	30	49

Graf č. 7 - Vyhodnocení anketní položky č. 6

Graf č. 7 vyhodnocuje anketní položku č. 6, která se týká oblasti zajištění péče o vlastní osobu. Nejvíce respondentů se přiklání k variantě bydlet doma a využívat sociální služby. Tuto variantu upřednostňuje skupina respondentů ve věku 31 – 45 let a v pořadí druhá skupina respondentů je v kategorii 46 – 60. Druhá možnost s největším počtem respondentů je bydlet ve vlastním bytě a využit pomoc vlastní rodiny, tuto variantu upřednostňují respondenti 46 – 60 let a 61 a více. Variantu využití pobytových služeb by si vybralo nejméně respondentů ze všech možností. Zatím o možnost využívat sociální služby nepřemýšleli respondenti do 30 let a 31 – 45 let.

Otázka č. 7 – Chybí Vám ve vašem okolí nějaká sociální služba pro seniory?

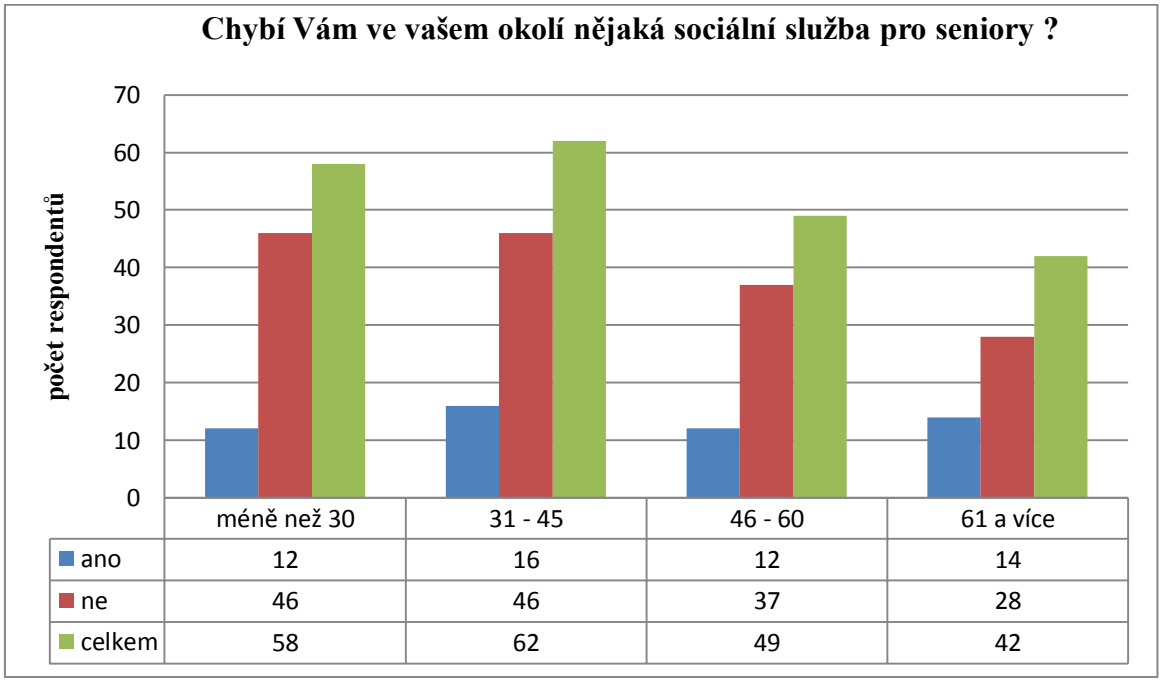

	méně než 30	31 - 45	46 - 60	61 a více
ano	12	16	12	14
ne	46	46	37	28
celkem	58	62	49	42

Graf č. 8 - Vyhodnocení anketní položky č. 7

Na tuto otázku odpověděli respondenti všech věkových skupin, že jim žádná ze služeb v jejich okolí nechybí. Největší rozdíl najdeme v kategorii méně než 30 a nejmenší rozdíl je v kategorii 61 a více. Z odpovědí na výzkumnou otázku č. 2, která věková kategorie má největší povědomí o sociálních službách pro seniory ovšem vyplynulo, že znalosti ohledně možností péče o seniory jsou nedostačující, respondenti udávali především domov pro seniory, pečovatelskou službu a domovy se zvláštním režimem, zbývající služby už ve výčtu zaostávaly.

Příloha č. 3 – Přehled registrovaných sociálních služeb pro seniory v regionu Prostějov k 1. 6. 2016

Centrum sociálních služeb Prostějov, příspěvková organizace

Pečovatelská služba (Příkopy 620, 798 27 Němčice nad Hanou
Brněnská 4150/40, Prostějov, 796 01 Prostějov 1, (Bezručovo nám. 474/9, Prostějov, 796 01 Prostějov 1)
Cílová skupina klientů: senioři od 65 let

Odlehčovací služby
Centrum sociálních služeb Prostějov, příspěvková organizace (Lidická 3305/86, Prostějov, 796 01 Prostějov 1)
Cílová skupina klientů: senioři od 65 let

Denní stacionáře
Centrum sociálních služeb Prostějov, příspěvková organizace (Lidická 3305/86, Prostějov, 796 01 Prostějov 1)
Cílová skupina klientů: senioři od 65 let
Kontakty:
telefon 582 345 682
web www.csspv.cz

Domovy pro seniory
Centrum sociálních služeb Prostějov, příspěvková organizace (Lidická 3307/86, Prostějov, 796 01 Prostějov 1, Lidická 1432/86, Prostějov, 796 01 Prostějov 1, Lidická 3304/86, Prostějov, 796 01 Prostějov 1)
Cílová skupina klientů: senioři od 65 let
Kontakty:
telefon sociální pracovník: 582 321 202
e-mail mliskova@csspv.cz
web http://www.csspv.cz

Domovy se zvláštním režimem
Centrum sociálních služeb Prostějov, příspěvková organizace (Lidická 3306/86, Prostějov, Lidická 3308/86, Prostějov, 796 01 Prostějov 1, Lidická 3311/86, Prostějov, 796 01 Prostějov 1)
Cílová skupina klientů: senioři od 65 let s chronickým duševním onemocněním
Kontakty:
telefon sociální pracovník 582 321 205
telefon sociální pracovník 582 321 202
e-mail mliskova@csspv.cz

Domov pro seniory Jesenec, příspěvková organizace

Domov pro seniory Jesenec, příspěvková organizace (Jesenec 1, 798 53 Jesenec)
Cílová skupina klientů: - mladší senioři (60 - 80 let), starší senioři (nad 80 let)
Kontakty:
telefon 582 396 890
fax 582 396 890
e-mail reditel@ddjesenec.cz

Domov pro seniory Kostelec na Hané, příspěvková organizace

Domov pro seniory Kostelec na Hané, příspěvková organizace (M. Ulického 882, 798 41 Kostelec na Hané)
Cílová skupina klientů: mladší senioři (63 - 80 let) starší senioři (nad 80 let)
Kontakty:
telefon 582374879
fax 582374880
e-mail socialni@ddkostelecnh.eu
e-mail reditel@ddkostelecnh.eu
e-mail dkostelec@volny.cz
web http://ddkostelecnh.eu

DOMOV PRO SENIORY LUDMÍROV

Domov pro seniory Ludmírov, Ludmírov 2, 798 55 Hvozd u Prostějova
Cílová skupina klientů: senioři (mladší senioři 65 – 80 let, starší senioři nad 80 let)
Kontakty:
telefon 582 383 147
fax 582 383 701
e-mail ddludmirov@volny.cz
web http://volny.cz/ddludmirov

Domov pro seniory Soběsuky, příspěvková organizace

Domov pro seniory Soběsuky, příspěvková organizace (Soběsuky 95, 798 03 Plumlov)
Cílová skupina klientů: senioři (mladší senioři 65 – 80 let, senioři nad 80 let)
Kontakty:
telefon 582 394 025
fax 582 394 025
e-mail dps@dpssobesuky.cz

Domov seniorů Prostějov, příspěvková organizace

Domov pro seniory (Nerudova 1666/70, Prostějov, 796 01 Prostějov 1)

Cílová skupina klientů: senioři (mladší senioři 60 - 80 let, starší senioři nad 80 let)
Kontakty:
telefon 582344211
fax 582346280
e-mail reditel@domovpv.cz
web http://domovpv.cz

Domov u rybníka Víceměřice, příspěvková organizace

Domov pro seniory, Víceměřice 32, 798 26 Nezamyslice u Prostějova
Cílová skupina klientů: senioři (mladší senioři 60 - 80 let, starší senioři nad 80 let)
Kontakty:
telefon ředitelka 582 305 244
e-mail reditel@domovurybnika.cz
e-mail socialni@domovurybnika.cz
web http://domovurybnika.cz

Domovy se zvláštním režimem
Domov u rybníka Víceměřice, příspěvková organizace (Víceměřice 32, 798 26 Nezamyslice u Prostějova)
Cílová skupina klientů: dospělí 60 - 64 let, mladší senioři 65 - 80 let, starší senioři nad 80 let. Osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby s kombinovaným postižením
Kontakty:
telefon ředitelka 582 305 244
e-mail reditel@domovurybnika.cz
web http://domovurybnika.cz

Charita Konice

Charitní pečovatelská služba Konice (Zahradní 690, 798 52 Konice)
Cílová skupina klientů: osoby se zdravotním postižením, senioři
mladí dospělí (19 - 26 let) - dospělí (27 - 64 let) - mladší senioři (65 - 80 let) - starší senioři (nad 80 let). Věková struktura klientů CHPS Konice se skládá z osob: mladí dospělí, dospělí, mladší senioři, starší senioři.
Kontakty:
telefon 582 396 217
fax 582 396 217
e-mail info@konice.charita.cz
web http://www.charitakonice.cz

Domovy pro seniory
Dům pokojného stáří Bohuslavice (Bohuslavice 9, 798 56 Bohuslavice u Konice)
Cílová skupina klientů: senioři (mladší senioři 60 - 80 let, starší senioři nad 80 let)
Kontakty:

telefon 582 383 505
e-mail dps.bohuslavice@centrum.cz
web http://www.charitakonice.cz

Charita Prostějov

Pečovatelská služba (Polišenského 4380/1, Prostějov, 796 01 Prostějov 1, Vřesovice 107, 798 09 Vřesovice)
Cílová skupina klientů: mladí dospělí 18 - 26 let, dospělí 27 - 64 let, mladší senioři 65 - 80 let, starší senioři nad 80 let
osoby s chronickým onemocněním, osoby s tělesným postižením,
Kontakty:
telefon 581 110 091
e-mail info@prostejov.charita.cz
e-mail pecovatelskasluzba@prostejov.charita.cz
web http://www.prostejov.charita.cz/o-nas-pecovatelska-sluzba.html

LIPKA, z.s.

Centrum denních služeb OS LIPKA (Tetín 1506/1, Prostějov, 796 01 Prostějov 1)
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
Cílová skupina klientů: senioři od 65 let
Kontakty:
telefon 582360295
fax 582360295
e-mail oslipka@oslipka.cz
web www.oslipka.cz

Podané ruce - osobní asistence

Podané ruce - osobní asistence (Polišenského 4467/3, Prostějov, 796 01 Prostějov 1)
Cílová skupina klientů: bez omezení věku
osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby s chronickým onemocněním
osoby s jiným zdravotním postižením, osoby s kombinovaným postižením
osoby s mentálním postižením, osoby s tělesným postižením
osoby se sluchovým postižením, osoby se zdravotním postižením
osoby se zrakovým postižením, senioři
Kontakty:
telefon 777011034
e-mail osa.prostejov@podaneruce.eu
web www.podaneruce.eu

Pomocná ruka na pomoc starým a handicapovaným občanům, z.s. Občanské

sdružení "Pomocná ruka" na pomoc starým, chronicky nemocným, zdravotně postiženým a handicapovaným občanům (Školní 211/32, Prostějov, 796 01 Prostějov 1) **Cílová skupina klientů:** mladí dospělí 19 – 26 let, dospělí 27 – 64 let, mladší senioři 65 – 80 let, starší senioři

nad 80 let. Osoby s chronickým onemocněním, osoby s tělesným postižením, senioři.

Kontakty:

telefon	582 335 251
telefon	734 575 711
fax	582 335 251
e-mail	osruka@osruka.cz
e-mail	osruka@quick.cz
web	http://osruka.cz

Svaz tělesně postižených v České republice, o. s., okresní organizace Prostějov

Svaz tělesně postižených v České republice, o. s., okresní organizace Prostějov (Kostelecká 4165/17, Prostějov, 796 01 Prostějov 1)

Cílová skupina klientů: osoby s tělesným postižením, senioři (dospělí 27 – 64 let, mladší senioři 65 – 80 let, starší senioři nad 80 let)

Kontakty:

telefon	724 706 773
e- mail	stp.os.pv@seznam.cz
web	www.stp- prostejov.webnode.cz